Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Johann Wilhelm Hilliger Lucas Petrus Gundelach

Ex Summario Linguae Sanctae In celeberrima Academia Wittebergensi,

Wittenbergae: Henckelius, 1677

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791667650

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

CIc-1701[3]

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791667650/phys_0001
DFG

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791667650/phys_0002
DFG

בשם הקב"ה

Ex

SUMMARIO
LINGVÆ SANCTÆ

In celeberrima Academia VVittebergensi,
SUB PRÆSIDIO
VIRI
PL. REVERENDI, AMPLISSIMI, CLARISSIMIq;

DN. M. JOHANNIS WILHELMI HILLIGERI,

SS. Theol. Candidat. dignissimi, t.t. Facultat. Philosoph. Assessoris meritissimi, jam v. apud Chemnizenses ad D. Jacobi Symmystæ fidelissimi;

Dn. Præceptoris sui quondam & studiorum Promotoris perpetuo cultu prosequendi
publicè disputavit
RESPONDENS

LUCAS PETRUS GUNDELACH,
Mecklenb. SS. Theol. Stud.

WITTENBERGÆ
Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.
Anno M. DC. LXXVII.

Cic-1701 3

Dem WohlEhrenvesten / VorAchtbaren und Wohlfürnehmen

Herrn JOST GUNDELACH /

Meinem insonders Hochgeehrten / Vielgeliebten Herrn Vater.

DJeweil / Hochgeehrter / Vielgeliebter Herr Vater / üblicher Gewonheit nach / von denen sich auff Universitäten auffhaltenden / erfödert wird / sich nicht allein privatim in vielfältigen Künsten und Wissenschafften suchen zu perfectioniren; sondern auch mit der Zeit publicè eine Probe ihres Studirens und Geschickligkeit abzulegen; damit daraus / was von einem jeden zu halten / und in ihm zu suchen / erscheinen möge; So habe ich auch auff des Herrn Vaters Genehmhaltung / vor gut befunden / vor meiner Abreise von Wittenberg ein geringes Specimen meiner wenigen Wissenschafft vorzustellen / und mich dessen / als gleichsam eines Testimonii, meines verhaltens daselbst / zu bedienen. In Betrachtung aber meines Studii Theologici, worzu insonderheit derer Morgenländischen Sprachen / als der Ebræischen / Chaldæischen und Syrischen Wissenschafft / neben andern / als höchstnützlich und nohtwendig erfodert wird; als habe ich mich dieselben zu erlernen nach Mögligkeit bester massen angelegen seyn lassen; Dannenhero mir auch vorgenommen ex Philologia Ebraica publicè zu disputiren / und diese Ebræische Grammaticam, als eine accurate, und üm sich in der Ebræischen Sprache zu perfectioniren / sehr nützliche / defendiret. Welches wie es auff des Herrn Vaters Bewilligung und Kosten geschehen / als hat sichs auch einzig gebühren wollen / demselben hinwiederumb diese primitias meines Academischen Fleises zu widmen und zuzueignen. Allermassen mir das Gesetze der Danckbarkeit jederzeit vorhält und zu Gemühte führet die rühmliche Gunst und Gewogenheit / damit der Herr Vater / wie allen / so denen

denen freyen Künsten obligen/ also auch mir insonderheit zugethan gewesen/ und gegen mir jederzeit ein geneigtes Gemühte sampt einer mildreichen/ und freygebigen Hand erwiesen; Indem er mir nicht allein von Jugend auff/ nebst gnugsamer Leibes-Unterhaltung jederzeit zu Hause mit gelehrten und erfahrnen Præceptoribus zu statten kommen/ und über das mit nicht geringen Kosten das Fundament zum studiren in der frembde ferner zulegen/ mich die berühmten Schulen zu Lüneburg und Lübeck besuchen lassen; sondern auch letzlich auff denen beyden Welt-bekanten Universitäten Wittenberg und Leipzig/ mein Studiren fortzusetzen/ nach Nothdurfft zulangende Mittel verschaffet/ und sich dieses fals keine Mühe und Kosten/ sonderlich bey diesen schwerē Zeiten verdriessen lassen. Solches wie ich allezeit mit Pflicht-schüldigstem Danck erkenne/ als möchte hinwiederumb nichts mehr wünschen/ denn dermaleins Gelegenheit zu überkommen/ solches mein danckbares Gemüthe in der That zu erweisen: In Ermangelung aber deren/ gereichet unterdessen an den Hrn. Vater meine gehorsamste Bitte/ dieses geringfügige/ nicht zwar an statt einiger Vergeltung/ als wozu es viel zugeringe sondern als ein bloses Zeichen meines willigen und danckbegierigen Gemüths anzunehmen/ und an meinem Gehorsam und Fleise sich anitzo zu vergnügen. Welches günstige Wolgefallen des Hn. Vaters mir zu einer kräfftigen Anreitz- und Auffmunterung/ meinem Studiren ferner müglichsten Fleises obzuliegen/ dienen wird. In dessen gewisser Versicherung empfehle den Hn. Vater/ sampt denen sämptlichen Unsrigen/ dem Schutze des Allerhöchsten/ mich aber dessen fernerer Väterlichen Affection, der ich jederzeit verbleiben werde

Leipzig/ den 1. Octob.

1677. Des Hn. Vaters danckbarster und gehorsamster Sohn

LUCAS PETRUS GUNDELACH.

Letre

à

Monsieur le Répondant.

Monsieur mon Frere,

PArce qu' il a esté tousjours loüable de sçavoir plusieurs langues estrangeres, & utile pour s'enquerir & apprendre beaucoup de belles

les

les & profitables choses; de sorte qu'aussi les gens de qualité ont en tout temps bien estimés non seulement celles d'Europe, mais aussi celles d'Orient; Car il est notoire, que le grand Docteur en Droit & Conseiller du Duc de Wurtenberg, Jean Reuchlin devant cent ans a premier revoqué en vogue l'Estude de bonnes lettres, & principalement les Langues, Greque & Ebraique; pour quel sujet aussi les tres-doctes & les grands Princes & Monarques du monde ont conceu de luy une haute estime; Et qui est ce, qui n'a pas leu, ou entendu dire d'André Masé Conseiller du Duc de Cleve, Theseus Ambrose, Guillaume Postell, Jaques Jonas & Jean Albert Widmanstade tous deux Conseillers de l'Empereur Ferdinand, Job Ludolph Conseiller du Duc de Saxe-Gothe, qui tous, avec plusieurs autres, ont cheri celles langues d'Orient & pris plaisir à les provigner par leur heureuse conduite; Que je ne dis maintenant des Docteurs en Theologie, qui les fort recommandent, principalement à un étudiant en Theologie qui vous estes, pour leur utilité ou necessité d'apprendre le vray sens de la S. Ecriture. C'est pourquoy, mon Frere, il ne vous suffisoit pas de sçavoir les langues, Latine, Greque & Françoise, mais vous avez aussi bien fait de vous attacher d'imiter ces celebres Docteurs & d'apprendre celles d'Orient, assavoir L'Ebraique, Chaldaique, & Syriaque, & pour les bien poursuivre, d'establir un tres fidele guide, cést a dire une parfaite Grammaire, dont vous pouvez vous bien servir en ce chemin & vous regler dans la lecture. Car quoy qu'il y a des hommes, qui mépriseni & blasment la Grammaire, comme un art leger, vilain & jeun: vous avez neantmoins des raisons, & tenez pour asseuré, qu'il est un art pour apprendre une langue tres-necessaire & qui a plus d'utilité, que d'ostentation, selon l'advis de celebre Qvintilian; sçachant bien, qu'il est plus penible & difficile d'avancer & venir au bout & perfection d'une langue par l'usage, que par les preceptes. C'est donc, pourquoy je ne doute point, que vous n'aurez pas une grande avantage, honneur & gloire de ce vostre propos, & prie Dieu, qu'il vous donne en outre un heureux avancement aux vos études, & l'accomplissement de tous vos souhaits, qui j'offre tousjours mes voeux à Dieu pour vostre prosperité, & n'ay pas de plus grande pasion, qve de vous asseurer par une temoignage reelle, qve je veux estre eternellement

Monsieur mon Frere

Vostre tres-fidele Frere

JEAN GEORGE GUNDELACH,

Estud. en Theol.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791667650/phys_0008
DFG

מעין לשון הקדש

SIVE

SUMMARIUM LINGVÆ SANCTÆ.

PROOEMIUM

De

NATURA ET CONSTITUTIONE GRAMMATICES.

§. I.

GRAMMATICA EBRÆA est habitus mentis instrumentalis, Voces Ebræas earumq; Affectiones considerans, ut purè loqvi, legere & scribere qveamus.

§. II.

PARTES Ejusdem duæ (1) sunt: ETYMOLOGIA; & SYNTAXIS.

(1) Prosodiam, qvæ vulgò Grammaticæ Pars constituitur, eliminamus.

§. III.

ETYMOLOGIA versatur circa voces separatas, tàm ratione MATERIÆ, unde ORTHOPOEIA (2); qvàm ratione FORMÆ, unde ANALOGIA resultat.

(2) Præferimus Orthographias termino terminum Orthopœias.

§. IV.

SYNTAXIS voces conjunctas expendit.

PARS PRIOR
De
ETYMOLOGIA.
CAPUT I.
De
ORTHOPOEIA.

§. I.

MATERIA Vocum Separatarum vel *Remota* est, scilicet *Consonæ* & *Puncta* cùm *vocalia*, tùm *non-vocalia* (3); vel *Proxima*, nimirum *Syllabæ*, qvibus *Tonus* accidit.

(3) Utimur punctis vocalibus necessitate qvadam exigentiæ; non-vocalibus expedientiæ.

§. II. CON-

§. II.

CONSONÆ, qvæ hîc ſiniſtrorſum (4) ordinantur, ſunt XXII. (5), incluſæ qvoad *Figuram* (6), *Nomina* (7) & *Poteſtatem* (8) ſeqventi ſchemati

Figura.	Nomina.	Essential. Potestas.	Accid.
א	Aleph	nobis ἄφωνος	1.
ב	Beth	bh. β.	2.
ג	Gimel	gh. γ.	3.
ד	Daleth	dh. δ.	4.
ה	He	h.	5.
ו	Vav	v.	6.
ז	Sajin	s. *len.*	7.
ח	Hheth	hh.	8.
ט	Teth	t.	9.
י	Jod	j.	10.
כ	Caph	ch. χ.	20.
ל	Lamed	l.	30.
מ	Mem	m.	40.
נ	Nun	n.	50.
ס	Samech	s. *fort.*	60.
ע	Ajin	nobis ἄφωνος	70.
פ	Pe	ph. φ.	80.
צ	Zade	z.	90.
ק	Kuph	k.	100.

ר	Resch	r.	200.
שׁ שׂ	Schin Sin	sch. ϰ. s h.	300.
ת	Tav	th. θ.	400.

(4) Sunt, qvi literas dextrorsum, qvi siniſtrorsum, qviq; deorsum collocant. Illud familiare Europæis, item Æthiopibus, Ægyptiis, Armenis, Georgianis &c. Iſtud præter Ebræos Chaldæis, Syris, Samaritanis, Arabibus, Perſis &c. Hoc Chinenſibus &c. Atqve priores duos modos Phœnices ac antiqvos Græcos; poſteriorem inſularum fortunatarum incolas junxiſſe nonnulli narrant. (5) Numeramus 22. non qvod tot ſint libri V.T. ſed qvòd plures in Bibliis non reperiantur, adeoq; שׁ & שׂ permiſceantur Pſal. CXIX. Thr. I. II. III. IV. & alibi. (6) Utut Autorem characterum, neqvaqvam in natura fundatorum, ignoremus, eos tamen, inter ſe inviſem æqvaltè, transverſim crasſiusculè, & deorsum tenuiusculè formandos, primigenios eſſe ſtatuimus. (7) Nimis θεολογώτεροι deprehenduntur, qvibus neſcio qvæ myſteria ex literarum nominibus (maximam cætera partem ſignificativis) exſculpere complacet. (8) Poteſtatem eſſentialem primum Nominis elementum (א & ע exceptis) communicat, ita ut ab iis diſſentiamus, qvi ז per Z. & ת raphatum per S efferre allaborant. Poteſtas autem accidentalis in exhibendis numeris conſiſtit, ſic qvidem, ut deficientes in Alphabeto Centenarios conjunctio extantium; & Millenarios monadici vel punctulis ſuperiùs, vel lineolâ inferiùs notati ſuppleant h. m.

500.	600.	700.	800.	900.
תק /	תר /	תש /	תרת /	תתק /

1000.	2000.	3000.
א vel אֵ /	ב vel בֵ /	ג vel גֵ. &c.

Qvod ſi concurſus

ſus plurium numerorum fiat, minor majorem, beneficiô virgulæ ſuperioris, ſeqvitur h. m. יב״ 12. לד״ 34. קט״ 109. אתרעו״ 1676. Pro unico tamen יה״ 15. non tam bene qvàm ſvetè ſcribitur טו״.

§. III.

Dividuntur ratione

I. FIGURÆ, in *Uniformes* (9); & *Biformes* (9), qvales ſunt

[a] *Finales* (10) כַּמְנֶפֶץ h. m.

כ מ נ פ צ
ך ם ן ף ץ

[b] *Dilatabiles* (11) אֲהַלְמָת h. m.

א ה ל מ ת
אהלמת

II. ORGANI (12), in

[a] *Gutturales* אֲהֲחַע
[b] *Palatinas* גִּיכָק (13)
[c] *Lingvales* דַּטְלְרֶנֶת (13)
[d] *Dentales* זַסְצָשׁ (14)
[e] *Labiales* בּוּמָף

III. LECTIONIS, in *Mobiles*; & *Immobiles* (15), ceu ſunt

[a] א vocali caſſum v. g. מָצָא *mazâ*.

[b] ה finale vocali & Mappik carens v.g. גָּלָה *galá*. *contra* פְּקֻדוּהָ *pekadhúha*, אֱלֹהַּ *elóah*.

[c] ו punctô ſupernô aut medianô ſolitariè affectum v. g. טוֹב *tobh*/ טוּב *tubh*. *contra* יְהוָה *Jehovâ*/ קָוֹם *kavvâm*.

[d] י poſt Zere, Segol & Hhirek Parvum, itemq; inter Vav & Kamez conſtitutum v.g. מַלְכִּי *malchê*/ מַלְכִּי *malcí*/ מַלְכֵּךְ *melachécha*/ מַלְכּוֹ *melachâv*.

IV. THEMATIS, in *Radicales*, (16) גרזחטסעם צקר; & *Serviles* (17) מִשֶּׁה וְכָלֵב אֵיתָן

V. SOCIETATIS, in *Compatibiles*; & *Incompatibiles* (18), ut ſunt גצ/ הש/ כק/ לר &c.

(9) Loqvimur de mutatione ordinaria; Qvin enim extraordinariè literas reliqvis majores, minores, ſuſpenſas, inverſas, inſolentibus punctis affectas &c. in Scriptura inveniamus, Maſoretharum labor, & debitum huic ſcrutinium, docere poteſt. (10) Cabbaliſtæ finalibus utuntur pro numeris centenariis ultra centenarium qvartum aſcendentibus h. m. ך ם ן ף ץ 900 800 700 600 500 (11) Dilatatio hæc (à qva in MSS. etiam ח unà cum aliis adhuc

huc consonis non abhorret) partim complementi, partim ornamenti gratiâ suscipitur. (12) Observandus Canon est: *Literæ unius Organi facilè inter se permutantur*, simul tamen cavendum, ne ex eodem omnes Lingvas, mediantibus figuris Grammaticis, ad Ebraicam reducere conemur. (13) Palatinas & Lingvales subdividere licebit in *Cognatas*, illic גכק, hic דטת; & *Extraneas*, illic י, hîc לנר. (14) Literam ר è numero Dentalium eliminamus, Castellianis cumprimis rationibus moti. Nam (α) in Hithpaël, more sibilantium, non transponitur. (β) ab edentulis, minimè verò ab elingvibus, pronunciatur. (γ) cum singulis Lingvalium, in qvavis ferè Lingva, alternat, e. g. cum

ד in דָּאָה & רָאָה *milvus* / דָּקַק & رَقَّ *comminuit*, جَهَرَ & ܓܠܐ: *revelavit*.

ט in طَنَّ & رَتَّ *tinnivit*, طَشَّ & رَشَّ *pluit leviter*, طَخَا & رَخَا *obscura fuit nox*.

ל in אַלְמָנָה & אַרְמְלָא *vidua*, עִיר & ܥܝܠ *civitas*, ܦܪܓܠܐ & *flagellum*, κρίβαλος & κλίβανος.

נ in מַטְמוֹר & מַטְמוֹן *thesaurus*, בֵּן & בַּר *filius*, ܥܬܪ & ܬܡܣ: *fumavit*.

ת in ثَبَتَ / رَبَطَ & رَبَتَ *continuit* (15) Immobilium (inter se εὐμεταβλήτων, & sæpè abjicibilium, memoriæ autem ergo אֱהוִי dictorum) tres, scilicet א ו י à priscis matres Lectionis salutantur. Qvô elogiô in scriptione Judæo-Germanica ע qvoqve ornari solet.

solet. (16) Si ultimas literas Verborum Ajin Vav in Conjugationibus gravibus, nec non ר & ט medianas eorum, qvæ primam radicalem י aut ע habent, in Hithpaël exceperis, radicales hîc recensitæ ad substantiam thematis semper pertinebunt. (17) Serviles (qvas sæpè radicales esse non inficiamur) pro diversitate officii jam *Otiosæ*, jam *Negotiosæ* inveniuntur. (18) Usus Erpenianæ hujus observationis extendit se (literis consignificativis ante omnia sepositis) ad scripta non punctata feliciùs legenda, corrupta restituenda, ambigua determinanda, vocabula peregrina à domesticis discernenda &c.

§. IV.

PUNCTORUM VOCALIUM alia *propria*; alia *impropria* (19) nominamus.

(19) Vocales propriæ ab impropriis sic discernuntur, qvòd Illæ præter sonum (α) moram in pronunciatione sensibilem, hancq; (β) perpetuam, post (γ) consonas omnes, ad (δ) syllabam & (ε) accentum aptæ, (ζ) unicâ figurâ sustineant; Hæ minùs.

§. V.

PROPRIA PUNCTA VOCALIA, consonis subjicienda (20), X. (21) occurrunt, qvinq; *Longa* totidemq; *Brevia* (22), *Figuram* (23), *Nomina* (24) & *Potestatem* (25) seqventi schemate comprehendentia.

FIGU-

	FIGURA.	NOMINA.	POTESTAS.	
LONGA.	◌ַ	Kamez	A.	LONGA.
	◌ֵ	Zere	E.	
	◌ִי	Hhirek Magnum	I.	
	◌ֹ	Hholem	O.	
	◌ֻ	Schurek	U.	
BREVIA.	◌ַ	Pathahh	A.	BREVIA.
	◌ֶ	Segol	E.	
	◌ִ	Hhirek Parvum	I.	
	◌ָ	Kamezhhatuph	O.	
	◌ֻ	Kübbuz	U.	

(20) Diversum hoc in passu Ebræi obtinent non tantùm ab Europæis & seqvacibus eorum Ægyptiis, Armeniis, Georgianis &c. vocales consonis annumerantibus; sed & ab Æthiopibus, Indis &c. vocales consonis per certos apices agglutinantibus. (21) Decem vocalium mentionem facimus, spectando eas artificialiter; non naturaliter, qvô modô in omni lingva præcisè qvinqve dantur. (22) Discrimen in pronunciatione communicat mora, neqvaqvam tempus prosodicum. (23) Figura, qvam ejusdem cum consonis autoritatis parirer ac ætatis facimus, neqve naturalis est, methodô Helmontianâ, neq; omisibilis, Vinsobrianâ. (24) Nomina σημαντικὸν π ut & antiqvitatem spirant. (25) Potestati Germanismus lucem affert, vocales qvoad moram longas postulans in Saat/ Beet/ Stiel/ Sohn/ Gut; breves in sat/ Bett/ still/ Sonn/ Gütt ꝛc.

§. VI.

Hæc inter Kamez & Kamezhhatuph (26) in eo differunt, qvod illud ſyllabam ſimplicem; hoc ſtrictè compoſitam (27), absqve Tono & Methegh, occupet v. g. וַיָּקָם *vajjákom*, חָכְמָה *hhochmá*, כֹּל־ *col. contra* יִשָּׂא *jisſá*, חָכְמָה *hhachemá*, לָמָּה *lámma*.

(26) Qvi Kamezhhatupho duo aſſociant puncta, ſpisſisſimos in Grammaticam errores introducunt. (27) Ad ſyllabam compoſitam referimus Hhatephkamezhhatuph v. g. צָהֳרַיִם *Zohorájim*.

§. VII.

Præterea Hholem, Hhirek M. & Schurek fulcra (28) ſua qvandoqve abjiciunt, & hoc qvidem rarò (29) v. g. וּמֶלֶךְ pro וּמֶלֶךְ; iſtud freqventiùs (30) v. g. גּוֹיִם pro גּוֹיִם; illud freqventisſimè (31), ac potisſimùm

[a] in nominibus divinis v. g. יְהוָה / אֲדֹנָי &c.

[b] in nominibus Hholem ſegol- aut pathahhatis v. g. קֹדֶשׁ / אֹרַח.

[c] in Regimine v. g. גֹּלַח

[d] in terminationibus verborum Milel y. g. פִּקְּדָה

[e] ante

[e] ante vicinum שׁ & שׂ cum cujus puncto diacritico simul coalescit v.g. מֹשֶׁה *moschè*, שִׂחָה *Sohhè*.

[f] ante Dagesch Forte v.g. דִּמּוּ

[g] ante vicinum aliud Vav v.g. מְצוּוֹת

[g] ante vel post Gutturales & ר v.g. מֵאֹר / נַחַר

[i] cum mutabile est in Scheva v.g. תִּפְקֹד

(28) Fulcra evitandæ confusioni conducunt. (29) Schurek fulcrum non nisi ante Labiales & Scheva mobili præditas abjicit. (30) Hhirek M. amisisse fulcrum existimatur circa dictionum (α) initium in verbis Pejod v.g. יִרְשׁוּ (β) medium, absente Scheva & Dagesch v.g. נִפְלִים (γ) finem, præsente tonô v.g. דּוֹר (31) Anomala utrinq; pasim reperimus.

§. VIII.

Diphthongi Ebræis denegantur (32).

(32) Exempla, in qvibus Diphthongos clamitant, merum διφθογγοειδὲς, sicut Latinorum Cui, Ei, olent.

§. IX.

Nomine PUNCTI VOCALIS IMPROPRII venit SCHEVA (33), idqve partim *Simplex*, partim *Compositum*.

(33) Qvomodocunqve Scheva Ebraicè exprimatur, & undecunqve derivetur, Servus & Veredarius verarum vocalium, dixerim Papa grammaticus manebit.

§. X.

SCHEVA SIMPLEX [hujus infra consonam figuræ (:)] modò *mobile* est (34); modò *immobile*: hocq̀; rursus vel *explicitum*; vel *implicitum*.

(34) Velle nullum prorsus sonum largiri Scheva, est velle consonas ἀσυμφώνους reddere συμφώνους.

§. XI.

SCHEVA EXPLICITUM *mobile* judicatur per ĕ (35) rapidissimum

[a] ab initio (36); *immobile* in fine (37) v. g. לְמֶלֶךְ *lemelech*

[b] post vocalem longam (38) tonô carentem; *immobile* post vocalem brevem Metheghô (39) destitutam v. g. פֹּקְדָה *pokedhá*, נַפְשׁוֹ *naphschó*. *contra* פְּקֹדְנָה *pekódhna*, וַיְהִי *vajehí*

[c] post (40) socium [& sic qvoqve sub literis dageschatis]; *immobile* ante socium v. g. תִּפְקְדוּ *tiphkedhú*, פִּקְּדוּ *pikkedhú*

(35) Legant vestigia LXX. interpretum aliorumve, incertô Scheva sonô pronunciantium, qvotqvot velint, nos nunqvam legemus. (36) Frustra ab aliqvi-

aliqvibus vox שְׁתַּיִם excipitur. (37) Secus sentientes Scheva atqve Dagesch Lene vocis seqventis refutat. (38) Contrarium qvoad וּ defensuri, legendo v. gr. וּבְדֶרֶךְ *ubhdhérech* pro *ubhedherech*, solâ Dagesch Lenis absentiâ prosternuntur. (39) Non sufficit Methegh qvalecunqve; verùm tale, qvod aut Dagesch Forte, aut literam qviescentem arguit. (40) Id procedit circa vocis medium; non finem, non initium.

§. XII.

SCHEVA IMPLICITUM sub omni litera mobili non-vocalizata (41), maximè finali [exceptô Caph finali (42), & qvando præeunt literæ טֹפֶת בֶּדֶק schevatæ, (43)] statuitur v. g. דָּבָר pro דָּבָר. *contra* חֹשֶׁךְ *hhóschech*, קֹשְׁטְ *koscht*.

(41) Scheva in medio subintellectum planè putes extraordinarium. (42) Caph finale non-kamezatum in locum scheva impliciti explicitum, ad differentiam Nun finalis, adsciscit. (43) Scheva ejusmodi literarum necessariò qviescit.

§. XIII.

Locô ejusmodi Scheva impliciti tres gutturales ה ח ע, sive ultimæ (44) sint, sive penultimæ (45), post qvatuor vocales longas (46) posteriores (47) PATACH celerrimæ ante consonam prolationis (48), GENUBHA dictum, assumunt v. g. מָשִׁיחַ *maschíahh*, גָּבֹהַּ *gabhóah*, לָקַחַתְּ *lakáahht*

(44) Qvoties desinunt esse ultimæ, toties Pathahh genubha perit. (45) Vicem sub penultima ipsum hinc inde Scheva subit. (46) Si forsan breves pathahh furtivum post se habent, longarum vicariæ dicuntur. (47) Accentuationis Decalogicæ inscitiam produnt, qvi voci תִּרְצָח Pathahh spurium attribuunt. (48) Vapulant LXX. Seniores, Pathahh servum per ε enunciantes.

§. XIV.

SCHEVA COMPOSITUM trifariam ex vocalibus brevibus (49) formatur, harumq́; sonum, in literis אַהֲחַע (50), raptissimè imitatur, hoc juxta schema

NOMINA.	FIGURA.	POTESTAS.
Hhateph Pathahh	-:	Ă
Hhateph Segol	∵	Ĕ
Hhateph Kamezhhatuph	⁖	Ŏ

(49) Qvô ipsô Hhatephata ex vocalibus brevibus conflantur, eô ipsô rectiùs Hhateph Kamezhhatuph, qvàm Hhateph Kamez dicimus. (50) Literæ non-gutturales Scheva compositum ἀνομάλως gerunt.

§. XV.

PUNCTORUM NON-VOCALIUM (51) qvatuor (52) numeramus: *Dagesch* (53), *Mappik* (54), *Methegh* (55), *Makkeph* (56).

(51) Puncta non-vocalia vocem afficiunt vel disjunctam, ejusq́; partim literam, ut Dagesch & Mappik; partim voca-

vocalem, ut Methegh: vel conjunctam, ut Makkeph. Cæterùm utrum ejusdem cum consonis & vocalibus ætatis sint, an minus, libentes non definimus. Rogati respondebimus. (52) A punctis non-vocalibus excludimus *Raphe* vix aliqvot in Scripturæ locis obvium; Excludimus *Dahhik*; Excludimus etiam *Athe Merahhik*. (53) Natales τȣ̃ Dagesch Æthiopismus hodiè ostendit. (54) Mappik ex Chaldaismo derivatur. (55) Methegh purè Ebræum est, & nonnunqvam *Maarich*; nonnunqvam *Hhiruk*, nonnunqvam *Gaja* nominatur. (56) Convenientiùs vocamus, ex Chaldaismo iterum, Makkeph, qvod vulgò Makkaph audit.

§. XVI.

DAGESCH est punctum medianum, literas aut indurans, diciturq̀; *Lene* (57); aut duplicans, diciturq̀; *Forte* (58).

(57) Propriè loqvendo nullum Dagesch Lene datur. (58) Dagesch Forte ab Arabibus eleganter nomen Tesdid gerit.

§. XVII.

DAGESCH LENE indurat (59) sex בְּגַדְכְּפַת

I. ab initio dictionis extra contextum simpliciter v. g. בָּרָא, intra contextum

(a) præcedente

(α) literâ mobili (60) v. g. בְּרֵאשִׁית בָּרָא

(β) accentu dominô (61) v. g. וְהָיָה כְּעֵץ

(γ) nomine יְהוָה vel יֱהוִה (62) v. g. יְהוָה דְּבֵר

(δ) Mak-

(δ) Makkeph (63) poſt voculas מַה & זֶה v. g. זֶה־כֶּלֶב

(ε) voce Milel (64) in ךָ / תָּ / ה vel ה finatâ v. g. אָהַבְתָּ בֵּית

(ζ) א ante ſcheva qvieſcens v. g. וַיַּרְא בָּלָק

(b) ſeqvente literâ aliâ בג״ד כפ״ת v. g. רְדוּ בִּדְגַת

II. in medio, antecedente ſchevâ qvieſcente v. g. יִלְכְּדוּ, ſed non

(a) primitivô v. g. לִגְבוּל

(b) ex Kamez & Zere Nominum, ac Hholem Verborum factô v. g. רָדְפוֹ / בִּדְבָרֶיךָ

(c) vocalem brevem ex hhatephata natam ſeqvente v. g. תַּהַרְגוּ

(d) propter He & Vav paragogicum receptô v. g. חַיְתוֹ / בַּיְתָה

(e) ſuffixis ךָ / כֶם / כֶן debitô v. g. דְּבַרְכֶם

(f) terminatione וּת ſtipatô v. g. מַלְכוּת

III. In

III. In fine, præeunte itidem ſchevâ immobili tàm in ſe, qvàm in ſubſtituto v g. שָׁמַעְתְּ / מָלַכְתְּ

(59) Factum exinde, cur nonnullis conſonæ diſpeſcantur in *Uniſonas*; & *Biſonas*. (60) Ad literas mobiles non poſſunt non trahi pathahhgenubhatæ & mappikkatæ. (61) Accentibus dominis annumeratur aliqvando Pſik euphonicum. (62) Qvos ea invaſit opinio, ac ſi poſt nomina divina יְהוָֹה & יֱהוִֹה literæ Beghadhcephath propterea dageſchentur, qvod pro illo legendum ſit אֲדֹנָי / pro hoc אֱלֹהִים / nobis vehementer impingunt. (63) Hôc caſu Dageſch appellatur *Dabhik*. (64) Hôc caſu Dageſch appellatur *Athe Merahhik*. Ubi tamen opus eſt, ut litera dageſchata ſtet in voce Milra.

§. XVIII.

DAGESCH FORTE [ſive vocetur *Characteriſticum* (65), ſive *Compenſativum* (66), ſive *Euphonicum* (67)] literas omnes, præterqvam Gutturales (68) & Reſch, præmiſsâ vocali aut parvâ (69) ſine, aut longâ (70) cum tono, duplicat (71), eq; ſchevatis (72) & non-vocalizatis ſæpisſimè extruditur v. g. לִמֵּד *limmedh*, סֹבּוּ *ſobbu*, לַמְנַצֵּחַ pro לַמְנַצֵּחַ / וַיְכַל pro וַיְכַלֶּה

(65) Dageſch characteriſticum certam Partium orationis formam indicat. (66) Dageſch compenſativum,

in Nun methodô Chaldaicâ resolubile, literam abjectam repræsentat. (67) Dagesch euphonicum solius emphaseos vel elegantiæ gratiâ imprimitur, & cum initiale est, ante Makkeph iterum *Dabbik*, aliàs *Athe Merabbik* salutatur. (68) Ratio in difficultate & asperitate pronunciationis fundatur. (69) Excipe unicam vocem שְׁתִּים Scheva præmittentem. (70) Vocales longæ huc pertinentes sunt Kamez, Zere atqve Hholem, qvatenus proprias; item Hhirek M. ac Schurek, qvatenus alienas vices subeunt. (71) Præter duplicationem aspiratio simul è literis בגד כפת tollitur. Utrum verò litera dageschatæ incluta seqventi, si scribatur, præ- an postponenda sit, liticula est, qvam & Orthopœia & Analogia dirimere poterit. (72) Consonæ Dagesch F. extrudentes sunt præprimis (α) Jod Futuri post Vav conversivum (β) Mem Participiale (γ) duplicatæ.

§. XIX.

MAPPIK est punctum (73) denuò medianum (74), ה (75) finale (76), aliàs qvieturum, movens (77) v. g. גַּבַּהּ *gabbah.*

(73) Utrum Mappik olim א indicârit, nec ne, Caniniana qvæstio est. (74) Antiqviores Mappik subscripsisse h. m. הּ probet, qvi vult. (75) Punctum Jod mediani post Hhirek qvidam pro Mappik, nos vel pro Dagesch, vel pro utroqve venditamus. (76) Factô dictionis incrementô Mappik cessat. (77) Irregulariter Mappik qvandoq; apparet, qvandoq; non apparet.

§. XX. ME-

§. XX.

METHEGH est lineola (78) perpendicularis (79), decorè (80) suspendens (81) sonum vocalis

I. Longæ

[a] ante Scheva mobile, cum simplex, tum compositum v. g. חַיִּתח / צְעָקִים

[b] ante Makkeph v.g. בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

[c] stantis in syllaba à tono tertia aut qvarta simplici v.g. הָאֶחָד / וּמֵחֶלְבֵּהֶן

II. Brevis

[a] pro longa alternantis v. g. גְּבֶלֶךָ

[b] ante Scheva compositum, sive expressum, sive immutatum v. gr. נַעֲלֶךָ / נַעֲשֶׂה

[c] ante Dagesch F. priorum syllabarum tum præsens, tum absens v. gr. וַיְהִי / הַמַּאֲכֶלֶת

[d] ante ה & ח verborum חָיָה & הָיָה־ v.g. יְהִי־

(78) Pro Methegho, ex duplici sæpè causa duplici, multoties veniunt accentuum ministri, Munahh, Merca & Kad-

Kadhma. (79) Methegh ad differentiam Sylluki caret Soph Pasuk. (89) Hinc titulum meretur Accentûs Euphonici atqve Rhetorici. (81) Methegh ob nullam adductarum rationum usurpatum simulati nomine insigniunt.

§. XXI.

MAKKEPH est lineola transversa (82), duas (83) pluresve voces (84), ad continuam pronunciationem, salvâ cujusqve analogiâ, (85) copulans v. g. כָּל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל

(82) Makkeph uti figurâ; sic officiô Latinorum Hyphen respondet. (83) Makkeph nunqvam duo verba nectit, cætera qvæq; mixtim. (84) Voces makkephandæ principaliter monosyllabæ, nonnunqvam etiam bisyllabæ sunt. (85) Analogiam intelligimus primariò specialiorem, secundariò generaliorem.

§. XXII.

SYLLABÆ [qvas consona (86) semper inchoat] sunt vel *Simplices* (87), constantes unicâ literâ mobili & vocali propriâ; vel *Compositæ* (88), constantes præter vocalem propriam, aut literis pluribus mobilibus (89), aut alterâ (90) saltem mobili & alterâ qviescente v. gr. פָּקַדְנוּ / וְהִמְצֵאתֶם

(86) Solum וּ ante consonas בּוּמָף & schevatas exceptionem facit; qvamqvam haud desint, qvi וּמֹשֶׁה v. g.

v. g. efferunt *vūmoſché*. (87) Syllabæ ſimplices dicuntur aliis *Puræ*. (88) Syllabæ compoſitæ dicuntur aliis *Mixtæ*. (89) Talem compoſitionem pronunciamus ſtrictam. (90) Talem compoſitionem pronunciamus latam.

§. XXIII.

TONUS vocum bi- & poly-ſyllabicarum (91) habetur modò in ultima, qvô caſu *Milra* (92), modò in penultima, qvô caſu *Milel* (92) audiunt.

(91) Voces monoſyllabæ, qvibus admodùm delectantur Chinenſes, tonô jam tum gaudent. (92) Termini Milra & Milel Chaldaiſmum ſapiunt, & continentur tritô verſu:
Milra dat extremæ accentum, *Milel*q́; propinqvæ.

§. XXIV.

MILRA ſuppeditat ſyllaba finalis ex vocali longa qvalitercunqve compoſita (93) v. g. קִטֵּל / מָצָא Exceptô ה Kamezatô (94)

[a] paragogicô v. g. לַיְלָה

[b] locali v. g. אַרְצָה

[c] terminali v. g. פִּקֹּדְנָה

(93) Nomina propria hôc more compoſita Latinè, Germanicè &c. utplurimum inſtar proparoxytonorum enunciantur v. g. אַבְרָהָם *A'brăham*. (94) He Kameza-

mezatum nullum præire debet Scheva mobile v. g. אֶשְׁמְרָה. Speciale est סֶלָה

§. XXV.

MILEL ſuppeditat ſyllaba itidem finalis

I. ex vocali brevi compoſita (95) v. gr. אֶרֶץ נַעַר Exceptis

(a) Alternatione v. g. שִׁבַּר pro שִׁבֵּר

(b) Regimine v. g. בִּרְכַּת ex בְּרָכָה

(c) Schevâ mobili præcedente v. gr. אֲשֶׁר

(d) Haman, id eſt ה radicali, & terminationibus ſuffixorum כֶם / כֶן, item Verbalibus תֶּם / תֶּן v. gr. פְּקַדְתֶּם / בְּנֵיכֶם / מֹשֶׁה

(e) formâ radicali v. g. נִפְקַד / פָּקַד

(f) terminatione י v. g. אוּלַי

(g) tribus conſonis v. g. מָשַׁלְתְּ

(h) voce in ſe aut monoſyllabicâ, aut qvadriliterâ v. g. בַּרְזֶל / מֵעַל

II. ex

II. ex vocali qvacunqve ſimplex v. gr. מָשִׁיחַ / תֹּחוּ

Exceptis

(a) nominibus in י finitis v. g. שִׁבִּי

(b) ſuffixis י & ו v. g. מַלְכִּי / מַלְכּוֹ

(c) terminationibus י & ו uti Imperativorum qvorumlibet; ita verborum Lamed He verb. gr. גָּלוֹ / פִּקְרוֹ

(d) Scheva mobili præambulante v. g. פִּקְרוֹ

(95) In aſſertum hoc graviter impingunt pronunciantes v. g. אֲבִימֶלֶךְ *Abhimĕlech*, מְפִיבֹשֶׁת *Mephibbŏſcheth*, אֲבִיגַיִל *Abhigbăjil*, בַּת שֶׁבַע *Báthſchĕbha &c.* Imò falſisſima eſt eorum hypotheſis, voces aliò gaudere tonò intra, aliò extra contextum.

§. XXVI.

TONUS nativus [cujus index plerumqve (96) eſt Accentus] ſuâ nonnunqvam ſede migrat propter (97)

(a) Vav converſivum v. g. וַיְבָרֶךְ pro עֵיבָרֵךְ וְשָׁמַרְתָּ pro וְשָׁמַרְתָּ

(b) Par-

(b) Particulam אַל v.g. אַל תִּלָּחֶם pro תִּלָּחֵם

(c) Vocem aut monoſyllabicam, aut biſyllabicam penacutam v. gr. קָרָא לַיְלָה / יָקָם לָךְ

(d) Euphoniam v. g. בְּקָרָתֶךָ / אָתָּה

(96). Hâc particulâ reſtringimus aſſertionem ad interpoſitivos, eosq́; ſimplices accentus; non ad præ- aut poſtpoſitivos. (97) Plures ablati toni conditiones Analogia ſuppeditabit.

CAPUT II.

De ANALOGIA.

§. I.

FORMA (1) Vocum ſeparatarum alia *Generalis*; alia *Specialis* dici poteſt.

(1) Formam intelligimus accidentalem & externam; non eſſentialem & internam, qvæ ad Lexica pertinet.

§. II.

Generalis conſiſtit in communibus Affectionibus & Axiomatibus; *Specialis* in Partibus Orationis diſtinctis.

§. III. *Af-*

§. III.

Affectiones communes vel *absolutè* (2); vel *respectivè* (3) tales sunt.

(2) Absolutè communes singulis orationis partibus conveniunt. (3) Respective communes qvibusdam saltem partibus orationis conveniunt.

§. IV.

Absolutè communium numerantur qvatuor: *Species*, *Figura*, *Formatio* & *Qvalitas*; secundùm qvarum primam dictio aut *Primitiva* (4); aut *Derivata* (5): secundùm alteram aut *Simplex* (6); aut *Composita* (7): secundùm tertiam aut *Declinabilis* (8); aut *Indeclinabilis* (9); secundùm qvartam aut *Perfecta* (10); aut *Imperfecta* (11) est: *Respectivè communium* duæ: *Numerus* & *Genus*.

(4) Dictio primitiva usitatissimè vocatur radix, qvam sola Lingvarum mater ejusqve genuinæ filiæ in Verbis sub certa aliqva forma, citra interventum literarum servilium, sistere possunt. Interim à primitivis non excludimus Pronomina & Particulas, adeoqve radices semper triliteras reqviri negamus. (5) Dictio derivata à radice sæpè Lingvarum cognatarum, ast sine necessario significatu congeneri, propullulat (α) solâ vocalium mutatione, (β) alicujus radicalium detractione, (γ) literarum servilium (qvas in Nominibus Hæmanticas nominare consvevimus) adjectione, (δ) detractione & adjectio-

jectione simul. (6) Simplicitas dictionum ab uno themate promanat. (7) Compositio dictionum à pluribus thematibus promanat, inq; Nominibus aut ægrè, aut planè non conceditur. (8) Voces declinabiles vel more Nominum, vel more Verborum diversimodè flectuntur. (9) Indeclinabiles voces absolvunt Particulæ i. e. Adverbia, Præpositiones, Conjunctiones & Interjectiones. (10) Dictio perfecta dicitur, qvæ suis constat literis & punctis essentialibus. (11) Dictio imperfecta dicitur, qvæ suis caret literis & punctis essentialibus. Hinc Consectarium: *In Lingva Ebræa dantur Anomala.* Porrò: *Analogia cedit Usui.*

§. V.

Axiomata continent fundamentalem Punctorum (12) conformationem (13), instituendam (14) juxta seqventem modum decuplum.

(12) Magis conformantur puncta vocalia; minùs puncta non-vocalia. Qvanqvam autem & Consonantes sibi invicem fundamentaliter conformentur, ob meliorem tamen πρόπαιδείας doctrinam illam suis infrà locis expedituri sumus. (13) Judicium Ravio-Vinsobrianum de Analogia citra πρόγνωσιν vocalium tradenda raucum & parùm sobrium existimamus. (14) Vocalium immutatio instituitur si non ubivis necessariò, certè propter Euphoniam, & principalissimè propter incrementum.

AXIO-

AXIOMA I.

DUORUM SCHEVAJIM (15)

I. *Simplicium*, prius (16) producitur (17) in

[a] (◌ְ) communissimè (18), posteriori sub Jod occurrente prorsus sublatô v.g. לִיחוֹדָה / בִּכְלִי

[b] (◌ֶ), si fuit sub & ante Gutturalem sægolatam (19) v.g. אַבָּנִי ex אֶבֶן

[c] (◌ֲ), si fuit sub Gutturali zerata (20) v.g. חֲלָקִי ex חֶלֶק

[d] (◌ֲ) hhatuph, si fuit sub consona hhiolata (21) v.g. קָרְשֵׁי ex קֶרֶשׁ

II. *Compositorum* prius Hhateph (22) abjicit v.g. הָאֲרִי

III. Qvorum *prius compositum*, & *posterius* (23) *simplex*, illud vel hhateph abjicit, vel conciditur (24) v.g. יַחְסְרוּ / חַכְמִי

IV. Qvorum *prius simplex* (25), & *posterius compositum*, vel illud in vocalem parvam analogam (26) transit, vel hoc discerpitur (27) v.g. כְּאֱנוֹשׁ

(15) In concursu trium Schevajim medium mutationem patitur. (16) Prius Scheva toties immutationi subjicitur, qvoties qviescere neqvit; & toties redit, qvoties posterius perit. (17) Producere h. l. idem est ac mutare scheva in vocalem. Ratio verò Axiomatis desumitur ab immobilitate ּ scheva ante scheva, soli Lingvæ genio adscribenda. (18) Excipe nomen DEI essentiale, ante qvod particulæ וְכַלֵּב pathhahantur. (19) Gutturales sægolatas subinde imitatur ר & qvædam usu addiscenda כֶּסֶף / כֶּלֶב / כֶּבֶל / טֶנֶא / הֶלֶת / גֶּפֶן / קֶלַע / צֶמֶר / צֶלַע / צֶלֶם / פֶּלֶג / סֶלַע / נֶפֶשׁ / מֶלֶךְ / תֶּלֶם / שֶׁמֶן / שֶׁוַע / רֶגֶל / קֶשֶׁת (20) Zeratas gutturales seqvitur א characteristicum Futurorum qvorundam; item ּ נֶגֶר / נֶכֶר / לֶכֶת / קֶצֶף &c. & ficubi scheva ex zere ante suffixa emergit. (21) Excipe חֲצִנוֹ à חֵצֶן (22) Hhateph abjicibile tàm ab initio qvàm in medio occurrit. (23) Perinde est, sive scheva posterius expressum sit, sive subintellectum v. g. שִׁמְעָן (24) Concisionem solùm in medio dabilem vocamus mutationem scheva compositi in scheva simplex qviescens. (25) Scheva simplex mobile ut sit, exigitur ֽ. (26) Vocalem parvam analogam illam putes, qvæ scheva composito & figuram & nomen & potestatem communicavit. (27) Discerpitur scheva compositum vel solâ concisione v. g. וְהָיָה, vel totali sub א vocum אֱלֹהִים / אֲרֹנָי & אֱמֹר ejectione; illic qvidem simpliciter v. g. לַאדֹנָי; illic & hîc pro Segol particulis וְכַלֵּב competenti Zere adhibendo v. g. בֵּאלֹהִים

AXIO-

AXIOMA II.

LITERÆ GUTTURALES reſpuunt (28) Scheva ſimplex

I. *Mobile* penitùs, uſurpantes in ejus locum

[a] (-:) communiùs (29) v.g. עֲצָמִים

[b] (·.·:) in Imperat. & Infinit. Kal incipientium ab א (30) v.g. אֱמֹר

[c] (-:) in origine ex Hholem (31) v.gr. אֲהָלִים

II. *Immobile*, ſub prima (32) præſertim radicali, ſubſtituentes, præeunte

[a] (-), (·.·) & (-) hhat., compoſitum analogum (33) v.g. הַחֲזֵק / אֶהֱרֹג / הַחֲרָבָה

[b] (.), vel (-:) (34), vel (·.·) (34), ita ut gutturalis & ſe & præcedentem (35) punctet v.gr. הֶאֱמִין / רַחֲצוּ

(28) Ratio Axiomatis ex Orthopœia, adeoq; ſpiritalitate liqvet. (29) Hhateph P. in medio ſuccedit ordinariè, ab initio autem tùm præſertim, cum gutturalis eſt ח ה ע. (30) Huc trahenda tria verba הָוָה, הָיָה & חָיָה v.gr. הֱוֵה / הֱיוֹת (31) Simile qvid agnoſcunt nomina hholem-ſegolata ſub non-gutturalibus, ubi & ſæpè (-) repetitur v.g. קָדָשִׁים & קָדָשִׁים / שָׁרָשִׁים & שָׁרָשִׁים

(32) Excipe duo ex dictis verbis הָיָה & חָיָה v. g. אֶהְיֶה (33) Scheva compositum analogum qvandoqve conciditur v. g. יֶהְגֶּה (34) Hhateph P. analogicè reqvirunt Imperat. & Futur. Kal & Hiphil, item Particip. Hiphil; Hhateph S. cætera ferè. (35) Notus est Grammaticorum Canon: *Litera gutturalis punctat se & præcedentem.*

AXIOMA III.

EÆDEM GUTTURALES (36) unà cum ר Dagesch Forte ex analogia reqvisitum semper (37) extrudunt (38), elevando (39) hîc fermè perpetuò (40); illic usitatissimè (41) (-) in (-), (∴) & (.) in (..), (-) hhat. & (:) in (ו) v. g. בֵּרֵךְ / הָאָב

(36) Literæ non-gutturales Dagesch F. cognatâ cum gutturalibus compensatione ejicientes usu notandæ sunt v. g. הִתְרַל (37) Dagesch F. in א qvater & in ר duodecies relictum studiosè à Masorethis annotatum invenimus. (38) Ratio axiomatis ex præcedenti constat. (39) Elevare est mutare vocalem brevem in longam. (40) Media radicalis ר elevationem ubiqve instituit. (41) Ante ה & ח elevatio, maximè ה (-), sæpiùs negligitur v. g. חַחֹשֶׁךְ

AXIOMA IV.

Ante Dagesch F., vocum ex verbis cumprimis (42) Ajin Vav deductarum, allevantur

(43) ab-

(43) absente tonô (44), (-) in (-), (.) in (.) vel (∴), (ו) & (ו) in (-) hhat. vel (-) v. gr. קִנִּים / יַמִּים contrà סֹבּוּ

(42) Voces ex verborum Geminantium Ajin conjugationibus levibus, ac ex perfectorum gravibus deductæ, ob radicalem partim deficientem, partim geminandam, Dagesch F. amant. (43) Ratio Axiomatis adhuc ex Orthopœia, adeoq; toni translocatione fluit. Cæterùm allevare est mutare vocalem longam in brevem. Qvod ipsum imitari videntur nomina qvædam (-) ante Dagesch in (.) permutantia v. g. בִּתִּי pro בַּתִּי (44) Excipitur τὸ בָּתִּים *domus* ad differentiam בַּתִּים *battim.*

Axioma V.

Vocalis longa syllabæ compositæ (45), extra tonum (46), iterum allevatur (47) v. g. וַיֵּשֶׁב

(45) Necesse est, syllabam compositam esse strictè sic dictam. (46) Tonô syllabas compositas inter alia privat Makkeph, exceptâ tamen mediâ radicali Vav & terminatione nominum pluralium absolutâ. (47) Allevationem respuunt אֵם / אֵשׁ / כֵּן / נֵר / עֵר / עֵץ / עֵת; at בֵּן / לֵךְ / שֵׁם / שֵׁשׁ / תֵּן modò respuunt, modò agnoscunt. De cætero rationem Axiomatis pete à toni absentiâ.

Axioma VI.

Vocalis brevis (48) syllabæ simplicis (49) sine tono vel (50) elevatur, vel (50) corripitur. Hinc in dictionum crescentium (51) ultima syllaba

[c] [∴] &

[a] [∴] & [-] (52) in Plurali (53) formando kamezantur, aliàs ſchevantur v.g. מְלָכִים / מַלְכָּה

[b] [.] præeunte [-] vel conjunctim zeratur (54); vel, accedente ה paragogicô & locali, disjunctim ſchevatur v.g. בֵּיתִי / בַּיְתָה

[c] [∴] ſub ו præcedente (-) vel iterum conjunctim hholatur (55); vel, ſuccedente ה parag. ſchevatur v.g. מוֹתִי / מַוְתָה

(48) E vocalium brevium numero hîc eliminamus Kamezhhatuph & Kŭbbuz (49) Sive ſyllaba ſimplex in ipſa contineatur forma, ſive demum propter incrementum ex compoſita oriatur, parum refert. (50) Rationem Axiomatis & hîc pete à toni abſentia. (51) Qvot modis unaqvæqve vox creſcere qveat, analogia ſpecialis informabit. (52) Eandem cum Sægol & Patahh elevationem deſiderant formæ nominum חֵטְא / נֵרְדְּ &c. v.g. חֲטָאִים (53) Pluralem conſtanter ſeqvuntur Particulæ עַל & עַד, rarô Dualis, rarisſimè ſingularis Fœmininorum v.g. עָלָיו / קְרָנַיִם / סְעָרָה (54) Tò בַּיִת pluralem faciens בָּתִּים; it. חַיִל / עַיִן / עַיִר / תַּיִשׁ formantia eundem חֲיָלִים &c. & שַׁיִת habens שִׁיתוֹ &c. uſu notes. (55) Peculiare qvid obtinet vox עָוֶל, utpote cujus Regimen eſt עֶוֶל, & modus ſuffigendi עַוְלִי &c.

AXIO-

AXIOMA VII.

In ſyllaba tertia aut ulteriori ante tonum ſimplici corripiuntur (56) vocales puræ (57)

I. Longæ

[a] (-) (58) v.g. דְּבָרִים / *contra* הָאָדוֹן

[b] (..) (59) v.g. לְבָבִים / *contra* בֵּרַכְתֶּם

[c] Hholem (60) ſeqvente (∴) vel (-) v.g. קְדָשִׁים *contra* אוֹצָרִים

II. Breves

[a] (-) (61) v.g. נְעָרִים / *contra* בַּחוּרִים / מַלְכֵיכֶם

[b] (∴) (62) v.g. כְּלָבִים / *contra* הֶעָמָל / חֶלְקֵיהֶם

(56) Corripere eſt mutare vocalem qvamcunq; in (:). Fundatur autem Axioma in polyſyllabizatione, qvam ſubterfugiunt Ebræi. (57) Vocalis pura eſt, qvæ neqve literam qvieſcentem, neqve Dageſch F. tàm explicitè qvàm implicitè includit. (58) (-) ſub מ Defectivorum, nec non ante ה & ות Qvieſcentium, itemq; cum ſeqvens vocalis ex ſpecialiori analogia corripitur, immutatum manet v.g. מָגִנִּי / רָעָתִי / גָּלוּתִי / פָּקְדָה. Specialisſima penitùs exercitium dabit. (59) (..), præcedente (:) mobili, invariatum relinqvitur v.g. אֲפֵלָתְךָ. (60) Hholem & (∴) aliqvando transponuntur; imò ante ה paragogicum & locale, ac nonnun-

qvam alibi non mutatur v. g. אֹהָלִים / אֹהֱלָה / בְּהֹנוֹת (61) (-) ante (-:) correptionem non ingreditur v. g. מַעֲרָבִים (62) (∵) ante (∵:) correptionem non ingreditur v. g. נֶאֱמָנִים

Axioma VIII.

Zere ſyllabæ ultimæ (63), ſi nullum (-) vel (:) mobile præcedit, itidem corripitur (64) v. g. פֹּקְדִים *contra* זְקֵנִים

(63) Axiomatis ratio ex ſuprà dictis elici poteſt, qvamqvam palmaria Lingvæ genio adſcribenda veniat. (64) Dictiones monoſyllabicæ, exceptis שֵׁם & בֵּן ante ſuffixa, (..) utcunqve retinent; Qvod ipſum familiare qvoq; eſt qvibusdam Participiis.

Axioma IX.

Accentus (65) dominus (66) poteſt (67) mutare (68)

[a] (-) qvodcunqve, & (∵) Nominum (69) ante aliud (∵) vel (-), in (-) (70) v. g. כָּרֶם / מָיִם / יָצָר

[b] Scheva penultimæ literæ mobile (71) in (∵) (72) v. g. דַּרְכֶּךָ

[c] Scheva mediæ radicalis, ante terminatio-

nationes verbales ה־ (73), י· & ו, in eam vocalem (74), ex qva ortum est v. g. יָרֵאָה

[d] Suffixum ךָ Particulis (75) agglutinandum in ךָ v. g. בָּךְ

[e] (־ֹ) dictionum monosyllabarum (76) in (וֹ) v. g. חוֹלִי

(65) Accentus omnes, vel Orationem vel Pronunciationem moderantes, & Consonis & Vocalibus coævos dicimus. (66) Dominorum seu distinctivorum potissimi sunt: Silluk, Athnahh, Merca Mapahhatum, Sakephkaton, Sakephgadhol, Segolta, Refia, Refia gereschatum &c. (67) Notanter τῷ Potest utimur. (68) Ratio Axiomatis in Pausa, qvam accentus inferunt, stabilitur. (69) Dantur qvædam nomina, qvæ (·.·) invariabile retinent, & præcipuè qvidem בֶּטַח יֶשַׁע כֶּסֶף מֶלֶךְ נֶצַח נֶדֶר צֶמַח צֶדֶק קֶדֶם רֶשַׁע (70) Vox אֶרֶץ cum præfixis, etiam absqve accentu, kamezatur. (71) Sive Scheva simplex sit, sive (-:) & (:.) ex compositis, eadem mutatio obtinet. Τὸ אֲנִי tamen facit אָנִי (72) Scheva segolatur maximè in suffixo ךָ & nominibus formæ פְּרִי, exceptô חֲצִי qvod amat חֵצִי. (73) Terminationibus Verbalibus annumerandum ה paragogic. v. g. אֹכֵלָה. (74) Hôc factô, (-) prætereà kamezandum est v. gr. שְׂמָחִי

 (75) Po-

(75) Potiores Particulæ sunt ב, ל, עִם & אֵת. (76) Scheva hîc nullam syllabam constituit.

AXIOMA X.

Propter Euphoniam permutantur (77) & alternant (78) nonnunqvam reciprocè (79)

[a] (..) & (.ו) v.g. תּוֹמֵךְ & תּוֹמִיךְ

[b] (וֹ), (וּ) & (ֻ) (80) v.g. יָרוֹם / יָרוּם & יָרֻם

[c] (-) (81), (ֵ) (82) & (.) v.g. אֶשָּׁבֵעַ & אֶשָּׁבֵעַ

[d] (ָ) hhat. & (ֻ) v.g. הָשְׁלַךְ & הֻשְׁלַךְ

[e] (ֵ) & (ֶ) v.g. אֶזָּרֶה

(77) Permutare est mutare vocalem in aliam ejusdem qvantitatis. (78) Alternatio vocatur qvicunqve vocalis pro vocali vicarius positus. (79) Ubinam præcisè permutatio & alternatio eligenda aut negligenda, rerum magistra ostendet. (80) Hæc alternatio crebrò in Verbis Ajin Vau & Geminant. Ajin occurrit. (81) Pathahh literas gutturales kamezatas aut hhatephkamezahhatuphatas antecessurum in Segol permutatur, mutatôq; vel abjectô (ָ) redit v.g. אֶחָיו / הֶחֱדָשִׁים. (82) Locô Segol vocum Milel sub & ante ה ח ע sive ultimas sive penultimas venit Pathahh vicarium v. gr. דַּעַת / מֶלַח. Exceptionem faciunt אֹהֶל / בֹּהֶן & לֶחֶם.

CAP.

CAPUT III.
De
NOMINE.

§. I.

FORMA Vocum Separatarum *Specialis* occupatur circa Partes Orationis (1) tres (2): *Nomen* (3) scilicet, *Verbum* (4) & *Particulas* (5).

(1) Partes Orationis ab aliis vocantur Species seu Differentiæ dictionum. (2) Qvi plures excogitant, malè cogitant. (3) Nomen Verbo præmittimus, tanqvam prius in constructione, tanqvam simplicius, & tanqvam facilius. (4) Qvibus placet Verbum præponere Nomini, naturæ ordinem & Verborum analogiam, cui Nomina se mancipant, sectantur. (5) Particulæ, Schindlerianâ methodô, & Nominibus & Verbis præferri possunt; Nos illis, cum plerisqve, ultimum assignamus locum.

§. II.

NOMEN aliud *Primarium* (6); aliud *Secundarium* (7).

(6) Nomen primarium κατ' ἐξοχὴν nomen est, qvàndoqvidem rem primò, personam secundariò importat. (7) Nomen secundarium aliàs Pronomen salutatur, utpote qvod primò personam, secundariò rem denotat.

§. III.

Primarium rursus vel *Adjectivum* (8), vel

Substantivum (9): & hoc vel *Appellativum* (10); vel *Proprium* (11).

(8) Qvia Adjectiva Substantivis adjiciuntur, ideò rectiùs ab adjiciendo, qvàm ab adjacendo nominantur. (9) Aptitudo per se subsistendi Substantiva peperit. (10) Differunt Appellativa à Propriis, qvod hæc rem indicent sub ratione unitatis & incommunicabilitatis; illa sub ratione multitudinis & communicabilitatis. (11) Attributa Propriorum sunt: Carere [a] Articulo, [b] Plurali, [c] Suffixis, [d] Regimine.

§. IV.

Primario Nomini accidunt (12): *Articulus*, *Genus*, *Motio*, *Numerus*, *Casus* & *Comparatio*.

(12) Qvædam horum accidentium Nomini competunt ἁπλῶς, ut Articulus, Casus & Comparatio; qvædam κατά τι, ut Genus, Motio & Numerus. Sic & qvædam dantur formaliter, ut priora qvatuor; qvædam materialiter, ut posteriora duo.

§. V.

ARTICULUS [qvi supervenientibus literis כלב cedit (13)] exprimitur per ה (14), præfigendum Appellativis (15) in statu absoluto (16) positis, Propriis (17) Locorum & fluminum, nec non Gentilibus & Patronymicis, mediante

[a] (-) &

[a] (-) & Dageſch F. (18) communisſimè v.g. הַדָּבָר

[b] (∴) ante Conſonas ה ח ע vocum non-monoſyllabarum kamezatas (19) v.g. הָעֵנָן, *contra* הָעֵם

(13) Ceſſione [qvam & ה characteriſticum Infinitivorum Niphal ac Hiphil patitur] factâ, vocalis Articuli recedit v.g. כַּדָּבָר. Excipimus tamen 20. loca, Articulum, non obſtantibus כֻּלָּם, in Scripturis retinentia. (14) Hoc ה ex הוּא deſumtum aliis Demonſtrativum, aliis Emphaticum, aliis aliter audit, & nonnunqvam pleonaſticè adhibetur. (15) In conſtructione Subſtantivi & Adjectivi Articulô vel utrumqve, vel neutrum, rariſsimè alterutrum gaudet. Gaudent interim eodem Participia, Pronomina tertiæ perſonæ & octies Præterita. (16) Status conſtructus Articulum posſidens vulgo, non nobis reverà conſtructus eſt. In Statu Suffixionis autem, præter ה locale, rarò Articulum conſpicies. (17) Articulus Propriis hominum, niſi Appellativa fiant, non præfigitur. (18) Sicubi Dageſch locum non invenit, allevationem inſtituimus. (19) Conf. omninò notata ad c. 2. ax. 10. n. 81. p. 36.

§. VII.

GENUS tantùm duplex (20) eſt: *Maſculinum* & *Fœmininum* (21), dignoſcendum ex

[a] *Significatione*, ita ut *Maſculina* ſint Nomina Virorum, officiorum virilium, fluviorum, Montium, Fontium, Populo-

lorum & Mensium; *Fœminina* Nomina Mulierum, officiorum muliebrium, Regionum, Insularum, Urbium & Membrorum præsertim geminorum.

[b] *Constructione* (22) v. g. הָאָרֶץ הָיְתָה

[c] *Terminatione*, ubi Fœminina dicuntur desinentia in

[a] ה (23), exceptis Numeralibus (24) cardinalibus à tribus ad decem inclusivè v. g. גְּבוּרָה, *contra* שְׁלֹשָׁה M.

[b] ת servile (25) v. g. עֲטֶרֶת. Reliqva utcunqve (26) Masculina.

(20) Qvi Genus triplex faciunt, Commune seu dubium, usitatum maximè in ἐπικοίνοις aliisve pauculis usu habendis, superaddunt. (21) Utrumq; sæpiùs pro Neutro satisfacit, atqve illud qvidem freqventissimè, hoc rarissimè. Genus verò Omne, Persis aliàs freqvens, prorsus exulat. (22) Constructionem suppeditat adjunctum Adjectivum, Pronomen aut Verbum. (23) ה alternans pro א Masculina efficit v.g. מוֹרָה. (24) Numeralia à Viginti ad Centum inclusivè Commune Genus agnoscunt. (25) Vox דְּמוּת, non obstante ת servili, masculina est. (26) Qvæ sub terminatione Masculina Fœmininis annumerantur, potissimùm sunt: אֶבֶן אַגָּן אֶצְבַּע אֹרַח אָשׁוּר אָתוֹן בֶּטֶן בְּרִית גֵּיא גֹּרֶן חֶרֶב יָתֵר כּוֹס כַּד כִּכָּר נֹגַהּ נַעַל נֶפֶשׁ עִיר עֶצֶם עֶרֶשׂ פַּת צֹאן צָפוֹן צְפוֹר רֶחֶל רֶשֶׁת שְׂלוֹ תֵּבֵל

§. VII. MO-

§. VII.

MOTIO fit è Masculino Substantivo (27) pariter ac Adjectivo (28), abjiciendo [si qvod adest] ה (29), & adjiciendo

[a] ה֫ sive simpliciter familiarissimè, sive unà cum Dagesch F. in י. finitis (30) v. g. יְפֵיפִיָּה *pulcher*, יְפֵיפִיָּה *pulchra*, שֵׁנִי *secundus*, שְׁנִיָּה *secunda*.

[b] ת sive iterum simpliciter in י. finitis (30), sive præeuntibus duobus (׃) (31) in Participiis (32) v. g. שֵׁנִי *secundus*, שֵׁנִית *secunda*, פֹּקֵד *visitans M.* פֹּקֶדֶת *visitans F.*

(27) Substantiva partim ob sexûs differentiam, Epicœnis exclusis; partim ob sermonis copiam moventur. (28) Motione Adjectiva Substantivis prævalent. (29) ה afformativum generis in adhibendo, præter Motionem, Jod paragogico, in ת transit v. g. רַבָּתִי. (30) In י. cumprimis finiunt Gentilia & Numeralia ordinalia, atqve utroqve hinc inde more formantur. (31) Dictione in Hholem desinente, motio beneficiô unici (׃) suscipitur v. g. מַשְׁקֶלֶת. (32) Participia [à qvibus Paül in Kal excipitur] habent è Nominibus qvædam seqvacia, simulq; & in ה & in ת formantur.

§. VIII.

NUMERUS datur triplex (33)

I. *Singularis* (34), in genuina ſua & multifaria (35) Forma deliteſcens.

II. *Dualis* (36), Appellativis res naturâ vel arte geminas (37) exprimentibus ַיִם (38) [ה, ſi qvod adſit, in ת mutatô] agglutinans v. g. רַגְלַיִם.

III. *Pluralis* (39), Maſculinis ים. (40), Fœmininis וֹת [ה & ת, ſi qvod inveniatur, abjectis] adjungens, atq; prætereà immutans

[a] Jod immobile (41) formæ פְּרִי in mobile (42) cum prævio Kamez v. g. גְּדִי pl. גְּדָיִים.

[b] priorum duorum punctorum in Fœmininis formæ פִּקְדָּה / פֶּקְדָּה / פַּקְדָּה (43) alterum in (ְ), alterum in (ָ) v. g. מַלְכָּה pl. מְלָכוֹת.

[c] Terminationes וּת & ית. (44), illic in ֻיוֹת vel ֻיּוֹת, hîc in יוֹת. v. g. מַלְכוּת Plur. מַלְכֻיּוֹת.

(33) Præ-

(33) Præterqvam, qvod paucissima in triplici numero usitata reperiantur, reperies plurima ἑτερόκλιτα, δίκλιτα, ἄκλιτα & ἀνώμαλα. (34) Negantes numerum singularem nimis superstitiosi apparent. (35) Formas Nominum cùm Nudorum tùm Auctorum multifarias brevitatis studiosi petendas aliunde svademus. (36) Dualis plures interdum res, interdum unicam significat. (37) Aliqvando etiam Significatio & Cogitatio Duali aliqvid prodest. (38) Neqve nomina מַיִם & שָׁמַיִם Pluralia sunt, neqve יְרוּשָׁלַיִם Duale. (39) Cautè à Pluralibus distingvenda sunt hæc & similia singularia עָבוֹת / אָחוֹת / תָּמִים. Cur autem hæ, & non aliæ terminationes Pluralem constituant, Rabbini docebunt fortè. (40) Pluralis Masculinorum, in numeralibus cardinalibus tot denarios inferens, qvot unitates denotabat singulare, irregulariter formatur, adeoq; vel decurtatè in ִי., vel more aut Chaldaico in ִין., aut Syriaco in ַי (41) Jod immobile alicubi vel syncopatur vel dageschatur v. g. צִי pl. צִים & צִיִּים. (42) Pro Jod mobili subinde venit א v. g. טְלִי pl. טְלָאִים. (43) Ut hæc mutatio suscipiatur, necessum est, literam primam esse radicalem. Ad פַּקְדָה cæterùm suô pertinent meritô voces formæ נַעֲרָה. (44) Monosyllaba in וּת & וּת. cadentia nil abjiciunt v. g. שְׁחִית pl. שְׁחִיתוֹת

§. IX.

CASUS supplent (45) Particulæ (46) Dativum לְ (47) v. g. לְדָבָר *verbo*

Accusativum אֵת (48) v.g. אֵת דָּבָר *verbum*
Ablativum מִן (49) v.g. מִן דָּבָר *à verbo.*

(45) Habent Ebræi Casus non patentes; sed latentes, hauriendos è structura sermonis & κέσει accentuatoria. Atqve hôc datô, declinationes propriè loqvendo non dabuntur. (46) Qvi omnes sex Casus præarticulationibus efformant, crassiùs impingunt. Nam Nominativus, cui & alibi Vocativus respondet, nullâ indiget, & Genitivus apud Scriptores Sacros potissimùm ex Regimine, apud profanos ex vocula שֶׁל cognoscitur. (47) ל nonnunqvam Genitivum Possessoris, imò Accusativum qvoqve arguit. (48) Cum Particulam אֵת Passivum præcedit, Nominativi; cum verbum intransitivum, Præpositionis signum dicas. (49) Pro מִן pro lubitu assumi potest מִ seqvente Dagesch F.

§. X.

COMPARATIONEM suppeditat ipse Positivus (50), interveniente מִן aut מִ dageschatô in *Comparativo* (51), מְאֹד aut periphrasi aliqva in Superlativo (52) v. g. יָפֶה מִן עַלְמָה *pulchrior virgine*, יָפֶה מְאֹד *pulcherrimus.*

(50) Positivus & Adjectivum, qvod unicè hîc Comparationem ingreditur, retrocurrunt. (51) Comparativus qvoqve fieri solet ex intendendi dictione יוֹתֵר. (52) Superlativus periphrasticè exprimitur vel repetendo [a] Adjectivum v.g. רַע רָע *pessimus.* [b] Substanti-

vum,

vum, sive in se, sive in Synonymo v.g. הָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ *terra erat vastissima.* [c] literam aut syllabam v.g. יְשׁוּעָתָה *salus maxima*, חֲלָחָלָה *dolor maximus*; vel usurpando (1) abstractum pro concreto v.g. אַרְצְכֶם שְׁמָמָה *terra vestra erit desolatissima*. (2) Regimen v.g. אִישׁ דָּמִים *vir sanguinolentissimus*. (3) Articulum v.g. שֶׁמֶן הַטּוֹב *oleum optimum*. (4) Nomina DEI יְהוָה / אֲדֹנָי & אֱלֹהִים v.g. אֵשׁ אֱלֹהִים *ignis maximus*, שַׁלְהֶבֶתְיָהּ *flamma maxima* &c.

CAPUT IV.

De

PRONOMINE.

§. I.

NOMINUM SECUNDARIORUM nomine veniunt PRONOMINA (1), eaq; tam *Separata* (2); qvàm *Inseparabilia* (3)

(1) Pronomina aliis Cognomina dicta, interdum, majoris emphasis causa, cum ipso Nomine junguntur. (2) Separata dictionem separatam constituunt, ac per se subsistunt. (3) Inseparabilia dictionibus adhærent, ac per se non subsistunt.

§. II.

Separatorum alia *Integra* (4), ut *Personalia*, *Demonstrativa*, *Interrogativa* & *Reciproca*;

ca; alia *Defectiva* (5), ut *Relativorum* alterum, dicuntur.

(4) Integra nominamus, qvæ per Genera, Numeros & Casus flecti possunt. (5) Defectiva Genere, Numero & Casibus destituta contextus indicat.

§. III.

Inseparabilia sunt vel *Præfixa*, ut denuò *Relativorum* alterum; vel *Suffixa* (6), ut *Possessiva*.

(6) Affixum generale qvid est; Præfixum, qvod initio; Suffixum, qvod fini vocum adjungitur.

§. IV.

PERSONALIA Casus obliqvos (7) petunt à notis Casuum (8) & Suffixorum, hoc juxta Schema:

SINGULARIS.	I. PERSONÆ.			PLURALIS.
נַחְנוּ (10) אֲנַחְנוּ NOS		N.	אֲנִי (9) אָנֹכִי EGO	
שֶׁלָּנוּ NOSTRI		G.	שֶׁלִּי MEI	
לָנוּ NOBIS		D.	לִי MIHI	
אֹתָנוּ NOS		Ac.	אֹתִי ME	
מִמֶּנּוּ à NOBIS		Ab.	מִמֶּנִּי / מִמֶּנִּי / מִמֶּנִּי à ME	

II. PER-

SINGULARIS.						
II. PERSONÆ.						
(11) אַתְּ TU F.	אַתֶּם VOS M.	N.	(11) אַתְּ TU F.		(11) אַתָּה TU M.	
שֶׁלָּךְ TUI	שֶׁלָּכֶם VESTRI	G.	שֶׁלָּךְ TUI		שֶׁלְּךָ TUI	
לָךְ TIBI	לָכֶם VOBIS	D.	לָךְ TIBI		לְךָ TIBI	
אֹתָךְ TE	אֶתְכֶם VOS	Ac.	אֹתָךְ TE		אֹתְךָ TE	
מִמֵּךְ a TE	מִמְּכֶם/מִכֶּם a VOBIS	Ab.	מִמֵּךְ a TE		מִמְּךָ a TE	
III. PERSONÆ.						
(13) הִיא ILLA	הֵם/הֵמָּה ILLI	N.	(13) הִיא ILLA		אִיהוּ ILLE	
שֶׁלָּהּ ILLIUS	שֶׁלָּהֶם ILLORUM	G.	שֶׁלָּהּ ILLIUS		שֶׁלּוֹ ILLIUS	
לָהּ ILLI	לָהֶם/לָמוֹ ILLIS	D.	לָהּ ILLI		לוֹ ILLI	
אֹתָהּ ILLAM	אֹתָם/אוֹתָם ILLOS	Ac.	אֹתָהּ ILLAM		אֹתוֹ ILLUM	
מִמֶּנָּה ab ILLA	מֵהֶם/מֵהֶמָּה abILLIS	Ab.	מִמֶּנָּה ab ILLA		מִמֶּנּוּ/מִמֶּנָּה ab ILLO	
PLURALIS.						
אֶתְכֶן/אַתֶּנָה VOS F.						
שֶׁלָּכֶן VESTRI						
לָכֶן VOBIS						
אֶתְכֶן VOS						
מִמְּכֶן/מִכֶּן a VOBIS						
הֵן/הֵנָּה ILLÆ						
שֶׁלָּהֶן ILLARUM						
לָהֶן/לָהֵנָּה ILLIS						
אֹתָן/אוֹתָהֵן ILLAS						
מֵהֶן/מֵהֵנָּה abILLIS						

(7) Pro-

(7) Pronomina Personalia κατ' ἐξοχὴν sic appellata, in casu recto ferè significant. (8) Nota Accusativi אֶת hîc aliqvoties in אִת commutatur. (9) Qvomodo & qvando vice אֲנִי dicatur אָנִי, suprà monitum fuit. (10) Vicem אֲנַחְנוּ semel supplet אָנוּ, legendum juxta vocales אֲנַחְנוּ, juxta consonantes, methodô Rabbinicâ, אָנוּ. (11) Pro אַתָּה tonô retractô reperitur אָתָּה, & qvinqvies cum Apocope אַתְּ. (12) In locum אַתְּ ter pro אַתָּה positi sexies occurrit ex Aramæismo אַתִּי. (13) הוּא pro הִיא semper in Pentateucho, undecim locis exceptis, applicatur.

§. V.

DEMONSTRATIVA sunt *Singul.* זֶה

(14) *Hic, Iste, Ille,* זֶה / זֹאת *Hæc, Ista, Illa;* זוּ (15), זוֹ *Hic, Hæc, Iste, a, Ille, a. Plural.* אֵלֶּה (16), אֵלֶּה *Hi, æ, Isti, æ, Illi, æ* (17).

(14) זֶה Articulum susçipiens, sæpè ל epentheticum kamezatum simul susçipit, ה modò manente, modò pereunte v.g. הַלָּזֶה / הַלָּזוֹ. (15) זוּ aliqvando per אֲשֶׁר exponendum, idem qvoad epenthesin לז, sed Zerati, post Articulum agnoscit v.g. חַלָּזוּ. (16) Studiosè à Masorethis annotatum est, octies Pronomen אֵל cum Articulo legi הָאֵל, cùm aliàs semper significet DEUS.

(17) Incidenter observes, ad Demonstrativa non malè reduci famosissimũ illud פְּלֹנִי אַלְמֹנִי contractè פַּלְמֹנִי, qvodq; peperit Hispanicum *Fulano Sutano.*

§. VI. IN-

§. VI.

INTERROGATIVA enunciantur aliter ſub utroqve genere ac numero de Perſona, aliter de Re; illic per מִי (18), hîc per מָה (19), מַה (20) & מֶה (21).

(18) מִי de re interdum etiam adhibetur. (19) מָה ante א / ה Zer- Hhol- Pathahh- Segolatum, ר & יְהוָֹה ſive præſente ſive abſente Makkeph uſurpatur. (20) מַה literas ה ח ע non kamezatas, item Makkeph & Dageſch Euphonicum præcedens, cum vocibus non rarò coaleſcit v.g. מַזֶּה pro מַה־זֶּה. Qvorſum ſpectat מָן Ex. 16, 15. 31. pro מָה נָא vel מָה אָן. (21) מֶה ante ה ח ע kamezatas ponitur.

§. VII.

RECIPROCA vel Verbis qvartæ Conjugationis (22), vel Nominibus נֶפֶשׁ *anima* (23) ac עֶצֶם *ſubſtantia* (24), illô qvoad Perſonas, hôc qvoad res circumſcribuntur.

(22) Qvando qvarta Conjugatio reciprocationem inferat, inferiùs docetur. (23) Qvod נֶפֶשׁ notat, idem nonnunqvam ראשׁ *caput*, more Abyſſinici ርሕስ: in Scriptura denotare, animadvertimus. (24) Rabbinicè עֶצֶם de Perſona qvoqve pronunciatur.

§. VIII.

RELATIVUM & Perſonæ & Rei, imò utriusqve Generis & Numeri (25) eſt אֲשֶׁר (26), proq; eo diminutum (27) שֶׁ (28) ſeqvente Dageſch F. (29) v. g. שֶׁלָּקַח & אֲשֶׁר לָקַח *qvi, qvæ, qvod, qvos, qvas &c. accepit.*

(25) Metuis incertitudinem idiomatis Ebræi? Nomen præcedens conſule, & Genus ac Numerum; ſeqvens, & Caſum invenies. (26) Pro אֲשֶׁר naturam conjunctionum ſæpè induente, aliqvando ſatisfaciunt זוֹ & זוּ. (27) Qvi שֶׁ diminutum ajunt ex שֶׁל, noſtrô judiciô ceſpitant. (28) Segol שֶׁ qvandoqve in (-), bis in (:) & ſemel in (־) abit, (29) שֶׁ ante indageſchabilem immutatum manet.

§. IX.

POSSESSIVA fiunt ex certis Terminationibus (30), & ſignificant in Nominibus poſſeſſivè (31); in Verbis & Particulis perſonaliter (32). Hinc *Suffixorum Nominalium & Particularum*, per Genera & Numeros (33) ſeqvens eſto Schema:

SIN-

SINGULARIA. (34)

C.

ִי Meus, a, um.

F.	M.
ֵךְ ֵכִי (36) Suus, a, um.	ְךָ (35) ְכָה Suus, a, um.
F.	M.
ָהּ (38) ֶהָ (38) Ejus, Suus, a, um.	וֹ ֵהוּ (37) ֹה Ejus, Suus, a, um.

C.

ֵנוּ (39) Noſter, ra, rum.

F.	M.
ְכֶן Veſter, a, um.	ְכֶם Veſter, a, um.
F.	M.
ָן ְהֶן (41) Earum	ָם ָמוֹ (40) Eorum ְהֶם (41)

PLURALIA. (34)

C. ַי (42) Mei, æ, a.	
F. ַיִךְ ַיְכִי (43) Tui, æ, a.	M. ֶיךָ Tui, æ, a.
F. ֶיהָ Ejus, Suus, a, um.	M. ָיו ֵיהוּ וֹהִי (44) Ejus, Suus, a, um.
C. ֵינוּ Noſtri, ræ, ra.	
F. ֵיכֶן Veſtri, æ, a.	M. ֵיכֶם Veſtri, æ, a.
F. ֵיהֶן (45) Earum	M. ֵיהֶם (45) ֵימוֹ (40) Eorum

(30) Ter-

(30) Terminationes, solis Appellativis competentes, oriuntur ex Pronominibus separatis personalibus, demtis plerumqve capitibus, & ת in כ mutatô. (31) Suffixa primæ & secundæ personæ per omnes numeros & casus possessivè; ast tertiæ personæ relativè vel reciprocè significant. (32) Rarò significatio Dativi personalis per Suffixa in Nominibus suppeditatur v. g. יְדֵיהֶם pro יָדַיִם לָהֶם. (33) Genus Suffixorum ex Objecto, Numerus ex Subjecto æstimatur. Qvô observatô, Nomini masculino suffigere licet fœmininum, & contra; judicare item, sintne Suffixa נוּ / כֶם / כֶן / הֶם / הֶן Singularia, an Pluralia. (34) Pluralia, ad differentiam Singularium; ordinariè jod aut literæ aut syllabæ ultimæ præmittunt. (35) Schevâ ךָ ךָ propter accentum in (∴) mutatô, Dagesch Euphonicum sæpè supervenit v. g. דַיָּךְ. (36) ֵבִי Chaldaismum sapit. (37) Locum ו aut nonnunqvam ה· usitatè in nominibus in ֶה finitis occupat ֵהוּ v. g. עָלֵהוּ. (38) Mappik ex ֶה interdum excidit, inq; nominibus in ֶה exeuntibus, itemq; tribus אָב / אָח & חָם, pro ֶה dicitur ֶהָ v. g. עָלֶהָ. (39) Semel pro ֵנוּ reperitur ֶנוּ. (40) Suffixum מוֹ in libris præcipuè metricis occurrit. (41) הֶם / הֶן additur iterum in ֶה terminatis, ut & nominibus אָב / אָח & חָם / nec non formæ פְּרִי & שְׁבִית. (42) Vox אֲדֹנָי non habet suffixum ַי (43) יַכִּי etiam Chaldaismum sapit. (44) וֹהִי rursus ex Chaldaismo est. (45) Pro ֵיהֶם & ֵיהֶן Pluralia in וֹת assumunt ָם & ָן.

§. X.

Ad hujus Schematis enucleationem obſ.

I. ה fœmininum in ת (46) mutari, aliud qvodcunqve tolli v. gr. גְּבוּרָתִי *potentia mea*, שָׂדִי *ager meus*, ex שָׂדֶה.

II. Characterem Dualis, & Pluralis Maſculinorum perire v. gr. דְּבָרַי *verba mea*, רַגְלַי *pedes mei*.

III. (-) ultimæ ſyllabæ ante כֶם & כֶן in (-) tranſire v. g. דְּבַרְכֶם *verbum veſtrum*.

IV. Nomina tria (47) אָב *pater*, אָח *frater* & חָם *ſocer*, pro vocali Suffixorum ſingularium, primâ Perſonâ exceptâ, aſſumere ־, (48) v. g. אָבִיךָ *pater tuus*.

V. (.) diſſyllaborum formæ פְּרִי in (:) reſolvi v. g. פֵּרְיוֹ *fructus ejus*.

VI. Qvibusdam nominibus Suffixa non niſi in ſtatu conſtructo (49) ſubjici v. gr. אַשְׁרֶיךָ *beatitudines tuæ*, שֵׁיוֹ *pecus ejus*.

VII. Particulas (50) ſeqvi Suffixa

[a] Singularia (51) communiſſimè (52) v. g. אִתִּי *apud me*.

[b] Plu-

[b] Pluralia אַחַר / אֵל / בִּלְעֲדֵי (53) & בַּלְעֲדֵי / עַד / עַל / לִפְנֵי (54), יַחַד (55).

[c] Singularia & Pluralia promiscuè בֵּין & תַּחַת.

(46) ת afformativum generis qvandoqve syncopatur v. g. נִצָּהּ *flos ejus* pro נִצָּתָהּ. (47) Vulgò adhæc nomina referunt τὸ פֶּה *os, oris*, qvod ante Suffixa, primâ personâ itidem exceptâ, facit פִּי v. g. פִּיךָ *os tuum*. Sed nos aliter sentimus. (48) Ultrò patet, in י. & ו desinentia vocalem suffixi absorbere. (49) Nonnulla nomina sub forma penitùs inusitatâ Suffixa conqvirunt v.g. גֶּלְלוֹ qvasi à גֶּלֶל. (50) Particulæ inseparabiles כֶּלֶב ante Suffixa, τοῖς י. / ךָ & וֹ exceptis, kamezantur, τῷ כ prætereà expletivum מוֹ (qvocum & separatim usurpatur) subinde accersente v. gr. בָּנוּ *in nobis*, כָּמוֹנוּ *sicut nos*. (51) Ad particulas suffixis singularibus gaudentes trahi potest τὸ יֵשׁ *est* v. g. יֶשְׁךָ *tu es*. (52) Pro Singularibus Suffixis י. ה ָ וֹ Particulæ אֵין / הִנֵּה & עוֹד / more Verborũ assumunt נִי ֶ / נוּ ֶ & נָה ֶ v. g. אֵינֶנִּי *non ego*, אֵינֶנּוּ *non ille*. (53) בִּלְעֲדֵי Gen. 14, 24. non est Suffixi, sed Pluralis irregularis forma. (54) לִפְנֵי, qvod propriè nomen constructum plurale est, ל servili stipatum, gravia suffixa (ut sunt כֶם / כֶן / הֶם / הֶן) nudè accipit, levia verò juxta formam Nominis absolutam v. g. לִפְנֵיכֶם / לְפָנָיו. (55) Pro יַחְדָּיו ter tantùm in Scripturis extante sæpissimè legitur יַחְדָּו

§.XI. SUF-

§. XI.

SUFFIXA VERBORUM (56), potissimùm Accusativi casûs, aliter in Præteritis, aliter alibi (57), sub significatu Personalium (58) adhibentur, ceu è præsenti Schemate liqvet.

FUTUR. IMP. INF.		PRÆTERITORUM	
C.		C.	
־ֵנִי		־ַנִי	
־ֶנִּי (65)	Me		Me
־ִי (66)			
F.	M.	F.	M.
־ֵךְ (60)	־ְךָ	־ֵךְ (60)	־ְךָ
Te	־ָךְ (59) Te	Te	־ָךְ (59) Te
F.	M.	F.	M.
־ֶהָ	־ֵהוּ (61)	־ָהָ	־ָהוּ (61)
־ָהּ (63) Illam	־וֹ (62)	־ָהּ (63) Illam	־וֹ (62) Illum
־ֶנָּה	־ֶנּוּ Illum		
C.		C.	
־ֵנוּ		־ָנוּ	
	Nos		Nos
F.	M.	F.	M.
־ְכֶן	־ְכֶם	־ְכֶן	־ְכֶם
Vos	Vos	Vos	Vos
F.	M.	F.	M.
־ֵן	־ֵם	־ָן (64)	־ָם (64)
Illas	־ֵמוֹ Illos		־ָמוֹ

(56) Me-

(56) Methodus Doctrinæ Suffixa verbalia hîc loci reqvirit. (57) Suffixa Præteritorum non rarò Futuris, & contra, assignantur. (58) Locum Suffixorum verbalium non infreqventer supplent Pronomina Personalia integra. (59) Τῷ ךָ cumprimis verba לה״ & לא״ delectantur. (60) Pro ךָ reperitur, accentu retractô ךָ v. gr. פְּקָדָתֶךָ. (61) Suffixum הוּ in verbis לה״ semper adhibetur. (62) Τοῦ וֹ usus tantùm est in numero Præteriti Sing. tertiâ Fœmin. exceptâ, ut & in Futuro, Infinit. & Participio. (63) Suffixum ה cujus Mappik & hîc qvandoqve excidit, unà cum וֹ rariùs in Futuris datur. (64) Suffixa ם & ן in tertiâ fœm. Præteritorum subinde pathahhantur, accentu remigrante v. gr. בִּקְשָׁתַם (65) Τὸ נִי tantùm in Futuris, & qvidem rarò, apparet. (66) Suffixum י. non nisi Infinitivis competit, significatione à נִי ferè dispari.

§. XII.

Etiam ad hujus Schematis enucleationem obs.

I. Suffixa Verbalia ordinariè solis Activis (67) convenire.

II. Personas primam atq; secundam Suffixis earundem Personarum destitui (68); tertiæ verò, similia (69) suscipere.

III. Zere (70), Hholem (71) & Pathahh (72) ultimæ syllabæ non-crescentis in [:]

corripi v. gr. פִּקְּדוֹ *visitavit eum*, ex פִּקֵּד / יִפְקְדֵם *visitavit eos*, ex יִפְקֹד.

IV. Kamez sub prima (73) & Scheva sub secunda, item Scheva sub prima (74) & Hholem sub secunda (75) transponi, transpositumqve Hholem in Kamezhhatuph (76) mutari v. gr. פָּקְדוּהוּ *visitarunt eum*, פָּקְדוֹ *visita eum*.

V. ה Fœmininum ante Suffixa syllabica in ת schevatum (77), præmissô (-); ast ante asyllabica in ת vocali punctandum Suffixi, præmissô (ֶ) transire v. gr. פְּקָדָתְךָ *visitavit te* F. פְּקָדָתָהּ *visitavit eam* F.

VI. Terminationes י. & ו expellere vocalem Suffixo debitam v. g. פְּקַדְתִּיהוּ *visitavi eum*.

VII. Augmenta Præteritorum ac Futurorum nonnihil immutari, & ibi qvidem תָּ in ת / תְּ in תִּי / תֶּם & תֶּן in תּוּ vel תֻּ; hîc נָה in (וּ) vel (ֻ) v. g. פְּקַדְתָּם *visitasti eos*; פְּקַדְתִּיו *visitasti eum* F. &c.

VIII. For-

VIII. Formas Imperativorum (78) & Futurorum pathahhatas kamezari v. gr. שְׁמָעוּנִי *audite me*, יִשְׁאָלוּנִי *rogabunt me.*

IX. Ante Suffixa הוּ / ־ךָ / ־ךְ / נִי & הָ in Futuris (79) sæpè inseri נ schevatum (80) v. g. אֶתְּקֶנְךָ *evellam te*, יִמְצָאוּנָהּ *invenient eam.*

X. Infinitivos Verborum Lamed He eligere formam constructam v. g. לַעֲשׂוֹתוֹ *ad faciendum illud.*

XI. Participia, qvæ aliàs seqvuntur affixionem Nominum (81), in Fœmininis solùm sub forma ־ֶת Suffixa adsciscere v. gr. פֹּקְדָם *visitans eos*, ex פֹּקֵד / יוֹלַדְתְּךָ *pariens te*, ex יוֹלֶדֶת.

(67) Infinitivus Niphal & verba intransitiva haud rarò Suffixis qvoqve gaudent, subintellectâ hîc expositione commodâ per Particulas עַל / אֵל / עִם / מִן / ל / ב. (68) Si personæ prima & secunda suffixis similibus uterentur, reciproca fieret significatio, τῷ Hithpaël propria. Qvod si tamen rariùs obtingat, sensus qvadrans per Dativum concipiendus est v. g. עֲשִׂיתִנִי *feci mihi.* (69) Cur tertia persona non abhorreat à suffixis similibus, id causæ est, qvod hujus personæ suffixa nunqvam in

verbis valorem reciprocum habeant. (70) Zere mediæ radicalis Præteriti Kal ante Suffixa levia manet; in Hiphil verò in י. permutatur v. gr. אֲהֵבוֹ *dilexit eum*, הַפְקִידֵנוּ *fac nos visitare*. (71) Hholem verborum ע״ו, ceu impurum, non mutatur. (72) Pathahh Præteriti Kal in (ַ) abit v. g. פְּקָדָהוּ *visitavit eum*. (73) Cum radix sub secunda radicali agnoscit (..), transponendum (ַ) in (..) migrat v. g. אֲהֵבַתְהוּ *amavit eum* F. (74) Perinde est, sive Scheva simplex sit, sive compositum. (75) In Infinitivo Paal ante ךָ / כֶם & כֶן aut transpositio instituitur, aut Hholem tantùm kamezhhatuphatur v. g. פָּקְדְךָ & פְּקָדְךָ. (76) Cum Kamezhhatupho hinc inde alternat (ֶ). (77) Verba ל״ה jam tum ת reqvirentia ה fœmin. excludunt v. g. בָּנַתְהוּ *ædificavit illum* F. Cæterùm post ה in ת mutatum ה Suffixorum הוּ & הָ sæpiùs eliditur, & per Dagesch compensatur v. g. פְּקָדַתּוּ *visitavit eum* F. (78) Secunda plural. mascul. Imperativi Kal sub duplici forma Suffixa assumit v. g. פִּקְדוּנִי & פְּקָדוּנִי *visitate me*. (79) Futura Imperativi nonnunqvam imitantur. (80) Nun epentheticum, aliqvando, præsertim ante נִי periens & per Dagesch restituendum, præmittit in personis non-crescentibus (∴) vel (-), accentu ubiqve in penultima servatô v. g. יִצְרֶנְהוּ / אוֹדֶךָ. (81) Pro Suffixo י. in Participiis aliqvando venit נִי.., uti ם.. pro ָם &c.

§. XIII.

Suffixis æqviparantur literæ אֶהֱוִינֹת paragogicæ (82), ac qvidem

[a] א

[a] א in tertia plural. Præteriti (83) v. gr. הָלְכוּא *ambulaverunt.*

[b] ה in

[a] Nominibus (84) ſeu Maſculin. ſeu Fœmininis (85) v. g. לַיְלָה / אִימָּתָה.

[b] Pronominibus tam ſeparatis, qvàm inſeparabilibus v. g. הֵמָּה / כֻּלָּנָה.

[c] Verbis Perſonarum non-creſcentium (86) v. g. שָׁמְרָה / אֶשְׁמְרָה.

[d] Particulis v. g. כֹּכָה.

[c] ו in nominibus conſtructis (87) v. g. חַיְתוֹ.

[d] י in Participiis (88) & Particulis v. gr. אֹסְרִי *ligans*, מִנִּי *ex.*

[e] ן in perſonis verborum per י. & ו (89) creſcentibus v. g. יֵדְעוּן *ſciverunt.*

(82) Literæ paragogicæ emphaſin qvandoqve inferunt. (83) א Ebræis paragogicum Arabibus familiare eſt, conſpicituṙq; præter hæc in notisſimo יְהוֹא *erit.* (84) ה cum (־) prævio adhibendum, *in*, *ad*, *verſus* denotat, qvando adjectum deprehenditur nominibus loci atqve temporis v. gr. מִצְרַיְמָה *verſus Ægyptum*. (85) In Fœmininis ה paragog. ſæpè ad roborandam vel geminandam ſignificationem conducit. Conf.

ſupra c.3. §.10. not. 52. (56) In Præterito, Infinitivo & Participio ה parag. non adeò crebriùs habetur. (87) Nomina Vav paragog. in regimine hholandum uſurpantia ſunt חַיַּת / מַעַן & בֵּן. (88) Participiis Jod paragog. uſitatiùs apponitur in forma maſcul. abſoluta, rarius fœmin. conſtructa. Qvidam & Infinitivo Hiphil Pſal. 113, 8. imò & aliis dictionibus tale י attribuunt. (89) Nun paragogicum terminationi Futurorum (נ) freqventisſimè adjicitur, inq; tali caſu ſecundæ radicali ſæpè (נ) communicat.

CAPUT V.

De

VERBO.

§. I.

VERBO accidunt (1): *Qvalitas*, *Genus*, *Numerus*, *Perſona*, *Modus*, *Tempus*, *Conjugatio*.

(1) Qvomodo qvædam verbi accidentia etiam aliis Orationis Partibus communia ſint, ſupra c.2. §. oſtenſum eſt.

§. II.

Qvod ad QVALITATEM, Verbum vel *Perfectum* (2) eſt, literas radicales omnes (3) interflectendum retinens; vel *Imperfectum* (4), idq; aut *Simpliciter*, literarum radicalium unam;

nam; aut *dupliciter* (5), literarum earundem duas inter flectendum amittens.

(2) Nullius verbi perfecti, prima & ultima litera eadem reperitur. (3) Nihil officit, sive radicales omnes retineantur explicitè, sive in Dagesch implicitè. (4) Qvia verba imperfecta certis comprehendi possunt Regulis; ideò suo modò perfecta sunt, longisq; parasangis à Latinorum, Græcorum &c. Anomalis recedunt. (5) Verbis tripliciter imperfectis, qvalia in Arabismo invenimus, penitùs destituimur.

§. III.

GENUS, NUMERUS & TEMPUS duplex numeratur, illic *Masculinum* & *Fœmininum* (6); istic *Singularis* & *Pluralis* (7); hîc *Præteritum* (8) & *Futurum* (9).

(6) Neutrum & hîc per Fœmininum suppletur. (7) Dualis, præter Lingvas Græcam & Arabicam vix obvius in verbis, exulat, vices Plurali supplente. (8) Præteritum omnes Præteriti species, imò & Præsens (cui malè aliqvi nomen veri temporis abjudicant) includit. (9) Futurum qvibusdam duplex est: *Imperans* seu *Primum*; & *Narrans* seu *Secundum*: qvorum hoc κατ' ἐξοχὴν Futurum, omnes Futuri species includens; illud aliàs Imperativus dicitur.

§. IV. PER-

§. IV.

PERSONÆ & MODI tres dantur, qvarum ibi prima (10) ut & tertia plural. Præteritorum ſemper communis eſt; His, nimirum *Indicativo*, *Imperativo* (11) & *Infinitivo* (12), aggregatur *Participium* (13).

(10) Qvarta perſona per rerum naturam non dabitur. (11) Imperativus tantùm affirmativè uſurpatur. (12) Infinitivus beneficiô certarum particularum gerundiaſcens, imò ſæpè nominaſcens, determinationem temporis, numeri, perſonæ ac generis à verbo vel antecedente, vel ſuccedente, vel toto contextu petit. (13) Participium, ſubinde in nomen purum degenerans, verbis aſſignatur propter adſignificationem temporis, cum aliàs & aliqvid à Nomine participet.

§. V.

CONJUGATIONES vulgò (14) qvatuor (15) ſtatuuntur, dictæ ex obſoleto paradigmate פָּעַל (16) & differentes inter ſe *charactere* partim *externô* (17), partim *internô* (18), ita ut Earum, qvoad primas Formas (19) radici פְּקֹד (20) accommodatas, tale adumbrari qveat Schema:

CLAS-

CLASSES.	NOMINA.	PRÆTERITA.	FUTURA.	IMPERATIVI.	INFINITIVI.	PARTICIPIA.
I.	PAAL (21)	פָּקַד	אֶפְקֹד	פְּקֹד	פְּקֹד vel (22) פָּקֹד (23)	פֹּקֵד vel (24) פָּקוּד (25)
	NIPHAL (26)	נִפְקַד	אֶפָּקֵד	הִפָּקֵד (27)	הִפָּקֵד (28)	נִפְקָד (29)
II.	PIEL (30)	פִּקֵּד (31)	אֲפַקֵּד	פַּקֵּד	פַּקֵּד	מְפַקֵּד
	PUAL (30)	פֻּקַּד	אֲפֻקַּד	Caret (31)	פֻּקַּד	מְפֻקָּד vel מְפֻקָּד
III.	HIPHIL (33)	הִפְקִיד	אַפְקִיד	הַפְקֵד (34)	הַפְקִיד	מַפְקִיד
	HOPHAL (35)	הָפְקַד	אָפְקַד	Caret (32)	הָפְקַד	מָפְקָד
IV.	HITHPAEL (36)	הִתְפַּקֵּד	אֶתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקֵּד	מִתְפַּקֵּד

I

(14) Quod

(14) Qvod vulgus Conjugationes appellat, doctioribus significationum classes dicuntur. (15) Si Passiva (qvibus Intransitiva verba carent) divelleremus ab Activis, planè *Septem*, aut, si Poël, Poal, HothPoal & Nephoal cum antiqvioribus annumeraremus, *undecim* Conjugationes haberemus, (16) Solum ע non modò ἄφωνον, sed & Scheva mobilis & Dagesch F. incapax fecit, cur olim usitatius פָּעַל obsoleverit. (17) Character prioris conjugationis externus in Activo nullus, in Passivo autem נ est; secundæ Dagesch F. in radicali media; Tertiæ ה ab initio; Qvartæ syllaba הִת. Distingvendum tamen inter characterem *communem*, & *proprium*. Ibi Conjugatio distingvitur à Conjugatione; hîc Activa à Passivis, Tempora à Temporibus, Modi à Modis &c. Observandum item, Conjugationem Primam ac Tertiam dici *Leves*, Secundam & Qvartam *Graves*. (18) Qvantum characterem internum, Prima *significationem simplicem*, Secunda *intensivam*, Tertia *effectivam*, sive physicè, sive moraliter, Qvarta *reciprocam* communissimè subindicat. Cæterùm non necesse, dixerim impossibile est, cujusq; radicis formalem significatum competere derivatis ejus omnibus. (19) Qvi omnium primarum formarum indubitatas excogitare rationes student, asinum, nostrâ sententiâ, tondunt. (20) Munere paradigmatis minùs benè פָּקַר fungitur, cum aptiùs aptiusq; vel מָשַׁל, vel simile qvid substitueretur. (21) Paal & Kal synonyma sunt. (22) Qvæ in Futuro desinunt in (-), constanter formam פְּקֹר recipiunt. (23) Formam פָּקֹר amat cumprimis Verbi reduplicatio, & actus perpetuus indicatus. (24) Participium פֹּקֵר pro Hholem aliqvando (-) substituens à forma *Poël*, & à significatione *Præsens* salutatur. (25) Participium פָּקוּר

פָּקוּד in Paal & Pual usitatum, passionemq; rei adhuc durantis notans, à forma *Paül*, & à significatione *Præteritum* nominatur. (26) Malè Niphal à nonnullis pro peculiari Conjugatione obtruditur. Idem interim terminale punctum hinc inde (וֹ) seligit. (27) Verba reciprocæ significationis Imperativum Niphal tantùm formant; purè Passiva minùs. (28) Infinitivus Niphal nonnunqvam ex forma Præteriti in (וֹ) desinit v. gr. נִלְחֹם. (29) Participium Niphal, ratione significatûs ferè conveniens cum Latinorum nominibus in *bilis* vel *dus*, rariùs exit in (..). (30) Ad Piel & Pual pertinent verba tetra- & pentagrammata, significationem modò augentia, modò minuentia. (31) Tria in Præterito Piel sæpè desinunt in (·.·), scilicet כִּפֶּר / כִּבֶּס / דִּבֶּר. (32) Qvod Imperativus Paül & Hophal desit, ratio esse dicitur Passio ab alio agente dependens, qvam, licet hæ Conjugationes communiter inferant, imperare tamen non possumus. (33) Hiphil τῷ ו. & (..) indifferenter fermè utitur. (34) Infinitivus Hiphil cum suffixis & præfixis בַּכְלֵם in (י.) exit, subq; charactere ה rarissimè (.) assumit. (35) In Hophal (ָ) hhat. & Kibbuz freqventissimè alternant. (36) Rarò Hithpaël cum Niphal commiscetur.

§. VI.

Huic intelligendo Schemati succurrunt præsentes Observationes:

I. Media radicalis nonnunqvam [..] (37), rarò Hholem (38) suscipit v.g. חָפֵץ *voluit*, יָכֹל *potuit*.

II. Pro vocalibus ultimæ ſyllabæ (39) Hholem, [..] & [י·], ſi ultima aut penultima eſt Ahahhar, aut ſignificatio neutra, adhibetur [-] v. g. אֶשְׁכַּב / שִׁבַּר.

III. ת characteriſticum Hithpaël cum prima radicali dentali transponitur (40), & tunc poſt צ in ט, poſt ז in ד (41) mutatur v. g. הִצְטַדֵּק / הִשְׁתַּמֵּר.

IV. Idem ת, imprimis ſi litera ſeqvens cognata (42) fuerit, excidit, & per Dageſch compenſatur v. g. הִטַּמֵּא.

V. Multa verba in una ſolùm Conjugatione (43) occurrunt, plura in pluribus (44), vix aliqvod in omnibus (45).

VI. Reperiuntur formæ è diverſis Radicibus, Conjugationibus & Temporibus mixtæ (46) v. g. אֶקְרָאֶה ex קָרָא & הֻתְפָּקְדוּ / קָרָה ex Kal, Hophal, Hithpaël, אֶגְאַלְתִּי ex Præter. & Fut.

(37) Sunt

(37) Sunt radices, qvæ & (-) & (..) ſub media radicali habent. (38) Forma hholata rara eſt ob plura ſimilis formæ nomina. Cæterùm omnes tres formæ ſimul inveniuntur Ex. 40, 35. (39) Pathahh verba terminat magis in perſonis non-creſcentibus, qvàm creſcentibꝰ. (40) Excipe unicum הִתְשׁוֹטַטְנָה Jer. 49, 3. (41) Ejusmodi transpoſitionis exempla Chaldaiſmus communicat. Interim ſpectat huc הִזַּכָּה pro הִתְזַכָּה. (42) Literæ ת cognatæ ſunt רֶטֶת & interdum נ. (43) Verba in una ſolùm Conjugatione obvia communiter idem notant, qvod Kal notaret, ſi daretur. (44) In diverſis uſitata Conjugationibus, diverſos ſubinde, qvin & contrarios ſignificatus ſuſtinent. (45) Simile qvid paradigmatibus Latinorum, Græcorum &c. accidit. (46) Utut ſatius ſit, ſimplicem in formis mixtis agnoſcere anomaliam, eas tamen concipiendas, ſingularis emphaſeos & compendii causâ, ut multiplicabiles, citra duplicem literalem ſenſum, pronunciamus.

§. VII.

Singularum Conjugationum datur uniformis per Tempora, Modos, Numeros & Perſonas *Flectio* (47), auſpicanda à radice ordinariè trilitera (48), & in tertia Maſcul. Præteriti (49) uſitata, juxta ductum ſeqventis Schematis (50).

PLURALIS.						SINGULARIS.
PRÆTERITA. (51)						
1. C.	2. M. —תֶּם 2. F. —תֶּן	3. C. —וּ	1. C. —תִּי	2. M. —נוּ (54) 2. F. —תְּ	3. M. O (52) 3. F. —ה (53)	
FUTURA. (55)						
3. M. —יוּ 3. F. (56) תְּ—נָה	2. M. —תּוּ 2. F. (56) תְּ—נָה	1. C. —נ	3. M. —י 3. F. (56) תְּ—	2. M. (56) תְּ— 2. F. תְּ—י	1. C. O (52)	
IMPERATIVI. (57)						
2. F. —נָה (58)	2. M. —וּ		2. F. —י	2. M. O (52)		
PARTICIPIA. (59)						
F. —וֹת	M. —ִים		F. vel —ָה —ֶת (60)	M. O (52)		

(47) Pa-

(47) Patet hinc ad oculum, esse propriè loqvendo unam solùm Conjugationem. (48) Qvemadmodum ex eo, qvod radix (qvæ nunqvam neqve à ו incipit, neqve in ו aut י desinit) ordinariè trilitera est, non licet argumentum cum qvibusdam, ad probandam SS. Trinitatem petere; ita in aëre venantur, qvotqvot certum exinde radicum numerum definiunt. Idem fecit & ille, qvi radices biliteras esse voluit. Utrum autem eadem litera ter repetita monstrum radicis pariat, exercitii gratia, & aliud ex thematibus Syriacis atqve Arabicis ܨܨܨ *clavis confixit*, ܐܬܠܠܠ *stultus evasit*, ܒܒܒ *expandit*, ܗܗܗ *balbus fuit* &c. edocti negamus. (49) Qvanqvam locô radicis ex Graviana methodo Infinitivus poni qveat, nihilominus tertia Præteriti consultiùs retinetur, & ab ea, veluti nuda, flectendi initium sumitur. (50) Juxta præsens Schema omnia verba, qvarumcunq; sint literarũ, & cujuscunq; ordinis, retentis tantũ vocalibus & characteribus externis, flectuntur. (51) Literæ Præteritorũ afformantes ĕq; Pronominibus Personalibus integris petitæ comprehenduntur voce mnemonica הֲוִימֶנֶת. (52) Circellus unà cum linea transversa ipsas formas, ex præcedenti schemate accersendas indicat. (53) In Hiphil verborum perfectorum, ut & in Conjugationibus levibus Geminantium Ajin & עו accentus à terminatione ָה, aliqvando in ַת transeunte, retromigrat. (54) Terminationi ָת interdum ה ex אַתָּה rectiùs, qvàm purè paragogicum, adjungitur v. g. סָעַרְתָּה. (55) Futurum formatur ab Imperativo per literas præformantes אֵיתָן & afformantes יוּנָה, desum-

desumtas, ut ante, à Pronominibus iterum. (56) Formam harum personarum communem appositum nomen masculinum vel fœmininum dijudicat. (57) Imperativus fit è Præterito per literas denuò pronominales יוּנָה. (58) Terminatio נָה, tam Imperativorum qvàm Futurorum, in Hiphil (..) pro י. assumit, sæpeq; qvoad vel solum ה, vel ה simul cum (ָ), apocopatur v.g. קִרְאֶנָּ & קִרְאֶן. (59) Participium primæ Conjugationis formatur à Præterito; reliqvarum à Futuris, præpositô מ præformativô. (60) Terminationem ֶת, qvæ sæpè in ת.. vel ת- contrahitur, Participium Paül non agnoscit.

§. VIII.

Hoc Schema ut item ritè asseqvamur, obs.

I. voce in ָה / י. & וּ (61) crescente, (-), (..) & Hholem (62) schevari v.g. פָּקְדָה / פָּקְדוּ / יִפְקְדוּ.

II. In Personis Præteritorum primis & secundis sub media radicali esse (-) (63) v.g. פִּקַּדְתָּ / פִּקַּדְתֶּם.

III. Futura sub א præformativo habentia

[∴] [-:] aliud qvid { reliqvis (64) substernere { [.] [:] idem

v.g. אֶפְקֹד / תִּפְקֹד / אֲפַקֵּד / תְּפַקֵּד / אַפְקִיד / תַּפְקִיד.

IV. Ul-

IV. Ultimam Radicalem נ vel ת cum נ (65) aut ת (66) terminali coalescere v.g. כָּרֶתָּ / תִּשְׁכֹּנָּה

V. Participia seqvi naturam Nominum v.g. פֹּקְדִים ex פֹּקֵד.

(61) Asyllabica ut hæc augmenta sint, reqviritur. (62) Probè videndum est, sintne adductæ vocales in syllaba simplici ac puræ; an minùs. Ibi enim, non hîc correptio procedit. (63) Habentia sub media (..), in Personis primis & secundis (-) itidem conqvirunt. (64) Sicuti character Temporis excludit characterem Conjugationis; sic characteres seqventium personarum expungunt characterem primæ. (65) Verba in נ finita malè aliqvi pro imperfectis venditant, & לנ״ appellant. (66) Pari modô cespitant, qvibus verba in ת exeuntia לת״, adeoq; itidem imperfecta audiunt.

CAPUT VI.

De VERBO IMPERFECTO.

§. I.

VERBA SIMPLICITER IMPERFECTA (1) dividuntur in *Defectiva* (2), literam amissam per Dagesch F.; & *Qviescentia*, literam amissam per vocalem longam compen-

santia. Eò (3) pertinent: *Pe Nun* & *Geminantia Ajin* (4); Hùc (5) *Pejod*, *Ajin Vav*, *Lamed He* & *Lamed Aleph* (6).

(1) Verba imperfecta sæpè analogiam perfectorum imitantur; unde usus consulendus. (2) Defectivorum nomen omnibus verbis imperfectis certô moderamine attribui potest. (3) Qvàm perversè qvidam Defectivis annumerent לנ״ & לת״, in proximè præcedentibus visum est: de פו״ autem & פל״ mox dispiciemus. (4) Hos & seqventes terminos receptissimum olim פָּעַל peperit, literâ ejus primâ פ initium, secundâ ע medium, & tertiâ ל finem radicum ostendente. Qvô nunc more Pe Nun dicuntur, qvæ à fronte possident Nun, & geminantia Ajin, qvæ literam secundam tertiæ similem, aut contrà, referunt. (5) Qvi Qviescentibus, pro numero qviescentium literarum qvatuor, adjiciunt פא״, denuò impingunt, ut locô convenienti indicaturi sumus. (6) Ex dictis fluit, verba Pe Jod esse ea, qvæ ab initio gerunt י; Ajin Vav, qvæ in medio ו; Lamed He & Lamed Aleph, qvæ in fine ה vel א.

§. II.

Verborum PENUN (7) [qvorum paradigma (8) circumfertur נָגַשׁ *accessit*] imperfectio (9) in eo consistit, qvod

I. נ in medio (10) ante non-gutturalem (11) neq; ו scheva qviescente notandum (12) abji-

abjiciatur, & per Dageſch compenſetur (13) v. g. אִגֵּשׁ pro אֶנְגַּשׁ *contra* יִנּוֹחַ / תִּנְחַת.

II. Imperativus & Infinitivus Kal Aphæreſin (14), hicq; prætereà Paragogen (15) patiantur h. m. גֹּשׁ / גֹּשָׁה.

III. נָתַן *dedit* etiam ultimum נ ante ת terminale Præteriti Kal expellat, & aliis modis deviet (16) v. g. תֵּתֵּן.

(7) Nil cauſæ video, cur qvidem verba פ"נ ex ordine defectivorum nonnemo expungat. (8) Diſtingv. hîc, ut & in ſubſeqventibus paragraphis, inter paradigma univerſale ſ. generale; & particulare ſ. ſpeciale. Prioris titulum פָּקַד; poſterioris נָגַשׁ &c. meretur. (9) Radix לָקַח, qvàm vulgò naturam פ"נ ſeqvi ajunt, tantum abeſt, ut ל ſuum unqvam abjiciat, ut potiùs, ad imitationem perfectorum, perfectiſſimè ubiqve formetur. Qværis: Qvid fiet de formis אֶקַּח / קַחַת / קַח &c. Reſpondeo, eſſe has ex themate נָקַח, uti נִתְּעוּ Job. 4, 10. non à לִתְּעַ, ſed à נָתְּעַ. (10) נ medianum nobis eſt, qvod una alterave præformativarum præcedit. (11) נ ante gutturalem in unico Niphal (נִנְעַרְתִּי Pſal. 109. v. 23. exceptô) propter concurſum duplicis נ, expungitur v. g. נִחַם. Singulare eſt יִחַתּוּ pro יִנְחַתּוּ. (12) Ubi & qvando ſcheva qvieſcens ſub prima radicali locum inveniat, Schema primarum formarum c. 5. §. 5.

p. 1. edocet. (13) Hinc apparet, cur literæ non-gutrurales נ in medio ſchevandum retineant. De cætero in locum Dageſch נ aliqvando, ad indolem chaldaicam, redit v. gr. תִּנְדֹּק. (14) Imperativus, Apocope factâ, ordinariè in (-) vel (..) deſinit. (15) Infinitivus, Apocope & Paragoge factâ, duo vel (∴) vel (-) de jure, de facto autem nonnunqvam unicum (..) adſciſcit, inq; conſtructione cum particulis בַּכְלַם utplurimum adhibetur. (16) Verbum נָתַן deviare deprehenditur, formando Fut. אֶתֵּן, Imp. תֵּן, Infinit. תֵּת & תְּנָה &c.

§. III.

De Verbis GEMINANTIBUS AJIN (qvorum exemplar סָבַב *circumdedit*) obſerv.

I. Secundam radicalem in Conjugationibus levibus ſyncopari (17), & per Dageſch in ſeqventi (18) per longam vocalem in præcedenti (19) reſtitui v. gr. יָסֹבּוּ

II. Eandem radicalem in Conjugationibus gravibus pro Dageſch characteriſtico (20) conqvire Hholē v. g. סוֹבֵב pro סִבֵּב.

III. Scheva mutum ante augmenta Præteritorum, qvoad Conjugationes leves, in (וֹ), Imperativorum & Infinitivorum in (ֵי) mutari v. g. תְּסֻבֶּינָה / סַבּוֹתָ.

IV. Primas formas ſingularum Conjugationum (21) tales eſſe.

CLAS-

CLASSES.	NOMINA.	PRÆTERITA.	FUTURA.	IMPERATIVI.	INFINITIVI.	PARTICIPIA.
I.	PAAL	סָבַב (22)	אָסוֹב	סוֹב	סוֹב	סוֹבֵב vel (23) סָבוּב
	NIPHAL (24)	נָסַב	אֵסַב (25)	הִסַּב	הִסּוֹב	נָסַב
II.	PIEL (26)	סִבֵּב	אֲסוֹבֵב	סוֹבֵב	סוֹבֵב	מְסוֹבֵב
	PUAL	סֻבַּב	אֲסֻבַּב	Caret	סֻבַּב	מְסֻבָּב
III.	HIPHIL (27)	הֵסַב	אָסֵב (28)	הָסֵב	הָסֵב	מֵסֵב
	HOPHAL (29)	הוּסַב	אוּסַב	Caret	הוּסַב	מוּסָב
IV.	HITHPAEL (26)	הִסְתּוֹבֵב	אֶסְתּוֹבֵב	הִסְתּוֹבֵב	הִסְתּוֹבֵב	מִסְתּוֹבֵב

(17) Syn-

(17) Syncopa, mediante vocali prævia instituenda, in solo Participio Kal, eoq; utroqve, intermittitur. (18) Pro Dagesch identidem venit longa vocalis, confusione cum verbis ע״ו oriente v.g. יְמִישׁוּן pro יְמִשׁוּן. (19) Ex longis vocalibus occurrit (..) in Præterito & Particip. Hiphil, (וּ) in toto Hophal, (־) aliàs. Excipe tamen Futurum, Imperativum & Infinitivum Niphal, ubi vocalis parva, paucis singularibus exceptis, conspicitur. (20) Vices characteristici Dagesch sæpè subit prima radicalis, secundæ in tali casu postponend v. gr. גִּלְגֵּל pro גִּלֵּל. (21) Primis formis locum hîc damus ob difficultatem, qvam habere videntur. (22) (-) Præteriti qvandoqve cum Hholem permutatur. (23) Participium Kal, formæ Poël, locô mediæ geminandæ, è Syriasmi indole, rarò א obtinet v. g. שֹׁאסַיִךְ *diripientes te.* (24) Niphal ante ח in Præterito & Participio sæpè (.) analogum agnoscit, ac subinde vel in Hholem vel in (..) exit. (25) Futurum Niphal mediam geminandam rarò itidem in א commutat v. g. יִמָּאֵס. (26) Piel & Hithpaël creberrimè analoga sunt. (27) In toto Hiphil vocalis terminalis est (..) vel (-). (28) Kamez literarum אֵיתָן in Hiphil nonnunqvam in (-) cum Dagesch resolvitur. (29) [וּ] præformativorum Hophal hinc inde in [־], subseqvente rursum Dagesch, allevatur.

§. IV.

Verbis PEJOD (30) [qvorum norma יָשַׁב *sedit*] sunt seqventes annotationes:

I. Jod

I. Jod in medio (31) ſcheva qvieſcente notandum (32) expungitur, & reſtituitur (33) per

[a] (..) in Kal (34), trahens poſt ſe aliud [..] (35) v.g. אֵשֵׁב pro אִישֵׁב.

[b] (וֹ) in Niphal ac Hiphil (36) v.gr. הוֹשִׁיב / נוֹשַׁב

[c] (וּ) in Hophal (37) v.g. הוּשַׁב.

II. Idem ibidem dageſchandum in וּ mutatur (38) v.g. הֻוְשַׁב.

III. Imperativus & Infinitivus Kal Aphæreſin (39), hicq; præterea paragogen (40) patitur h.m. שֵׁב / שְׁבָה.

(30) Fruſtrà nonnemo verba פִּי־וּ releganda cenſet. (31) ו medianum & hîc nobis eſt, qvod una alterave præformativarum præcedit. (32) Ubi & qvando ſcheva qvieſcens ſub prima radicali reqviratur, analogia שׁ פָּקַד oſtendit. (33) Numerantur octo פִּי־וּ, qvæ cenſentur Jod ſchevandum penſare per Dageſch F. ſcilicet יצב *ſtatuit*, יצג *collocavit*, יצע *ſtravit*, יצק *fudit*, יצר *finxit*, יצת *accendit*, יכח *poſuit* & יקק *circumegit*; qvibus aliqvi addunt יגע *laboravit*,

vit, יָסַר *erudivit*, יָקַץ *evigilavit* & יָשַׁר *rectus fuit*. Aſt penſare cenſentur, non re ipsâ penſant. Verborum enim citatorum pleraqve neqvaqvam פִּי, ſed פֵּ dicuntur, & omninò ſunt, h. m. נָצַב / נָצַג &c. (34) Jod Futuri Kal qvandoqve qvieſcit in Hhirek ſ. explicito ſ. implicito v. g. יִחַם / אִיבַּשׁ. (35) Zere ad finem conſpicitur, ſi verbum purè Pejod fuerit, ſecus ſi ſimul לֵה aut לֵא. (36) Pro (וֹ) in Hiphil non modò occurrit (וֹ..) v. g. הֵיטִיב; ſed & characteriſtica ה interpoſita, præformativis אֵיתֵן, juxta Chaldæorum morem, (:) accipientibus v. g. יְהוֹרֶה *celebrabit*. Cæterùm Hiphil qvaſi imitantur octo ab א inchoata, & vulgò, aſt malè פֵּא dicta, nimirum אָבַר *periit*, אָבָה *voluit*, אָכַל *edit*, אָמַר *dixit*, אָפָה *coxit*, אָהַב *dilexit*, אָחַז *apprehendit* & אָסַף *collegit*, in qvibus præformativæ Futuri Kal [א propter aliud א ſurreptô) Hholem, & radicalis media (..) ſuſcipiunt; id qvod ſemper in prioribus qvinqve, non ſemper in reliqvis procedit v. g. יֹאמַר / יֹאסֵף & יֹאסֵף. (37) Hophal ſpeciali anomaliâ in Kal ſeqvitur יָכַל *potuit* v. g. תּוּכַל / אוּכַל. (38) Pro Jod licet non dageſchando verba יָרָה *jecit*, יָדַע *ſcivit*, יָכַח *corripuit* & יָסַר *erudivit*, in Hithpaël ן etiam recipiunt v. gr. הִתְוַדֶּה. (39) Imperativus apocopatus in (..) vel (-) deſinit. (40) Infinitivus Apocopen & Paragogen paſſus per duo (·.·) vel (-) punctatur.

§. V. Ver-

§. V.

Verba AJIN VAV (41), [qvorum typus קוּם *surrexit* (42)] id obſervandum (43) reqvirunt

I. Mediam radicalem in prima & tertia Conjugatione abjici, & per vocalem longam tam ſub-radicali (44) qvàm ſervili (45) compenſari v. gr. אָקוּם pro אָקְוֹם

II. Eandem radicalem in ſecunda & qvarta Conjugatione hholari, locôq; Dageſch (46) tertiam geminari v. g. קוֹמֵם

III. Scheva mutum ante augmenta (47) Præteritorum vel in (i) tranſire (48), vel (-) præmittere: hoc in Kal; illud in Niphal & Hiphil (49) v. g. קָמְתָּ / הֲקִימוֹתָ

IV. Primas formas ſingulis Conjugationibus (50) ita competere:

CLASSES.	NOMINA.	PRÆTERITA.	FUTURA.	IMPERATIVI.	INFINITIVI.	PARTICIPIA.
I.	PAAL	קָם (51)	אָקוּם (52)	קוּם	קוּם	קָם vel (23) קוּם
	NIPHAL (54)	נָקוּם	אִקּוֹם	הִקּוֹם	הִקּוֹם	נָקוּם
II.	PIEL (55)	קוֹמֵם	אֲקוֹמֵם	קוֹמֵם	קוֹמֵם	מְקוֹמֵם
	PUAL (55)	קוֹמַם	אֲקוֹמַם	Caret	קוֹמַם	מְקוֹמָם
III.	HIPHIL (56)	הֵקִים (57)	אָקִים	הָקֵם	הָקִים	מֵקִים
	HOPHAL (58)	הוּקַם	אוּקַם	Caret	הוּקַם	מוּקָם
IV.	HITHPAEL (55)	הִתְקוֹמֵם	אֶתְקוֹמֵם	הִתְקוֹמֵם	הִתְקוֹמֵם	מִתְקוֹמֵם

(41) Per-

(41) Perinde est, sive ו sit schurekatum, sive hholatum, modò qviescat, sic ut גָּוַע / נָוָה &c. hùc penitùs non pertineant. Deinde ו hinc inde (י.) occupat, unde vulgò nominata ע״י nascuntur. (42) In solis ע״ו radicalitas ab Infinitivis sumitur. (43) Verba ע״ו in qvamplurimis eadem cum Geminantibus Ajin observant. (44) Vocalis longa sub radicali immutabilis est. (45) Ex longis vocalibus occurrit, æqve ut in Geminantibus (..) in Præterito & Participio Hiphil, (וּ) in toto Hophal, (־) aliàs. Excipe tamen & hîc Futurum, Imperativum & Infinitivum Niphal, ubi vocalis parva militat. (46) Officiô Dagesch characteristici aliqvando funguntur radicales prima & ultima, ad ductum Piel punctandæ v.g. כִּלְכֵּל. Imò 2. & 4. Conjugatio subinde ordinariè formantur, ו solummodò in י mutatô v.g. קִיֵּם / אֲקַיֵּם (47) Scheva mutum ante augmentum נָה in Futuro Kal & Hiphil nonnunqvam, more Geminantium, in (ֵי) mutatur. (48) Ante (וֹ) augmentorum (וֹ) characteristicum plerumqve, euphonias ergò, schurekatur v.g. נְקוּמוֹתָ. (49) (וֹ) pro scheva muto in Niphal constanter, in Hiphil freqventer conspicitur. (50) De primis formis solliciti sumus, qvia parere difficultatem animadvertuntur. (51) Præteritum Kal admittit qvandoqve epenthesin א jam mobilis, jam immobilis v.g. קָאם / רָאֲמָה / proqve (־) in duobus admittit [α] (וֹ) scil. בּוֹשׁ / אוֹר; qvod ipsum in integra flectione retinetur v.g. בֹּשְׁתִּי [β] (..) scil. מֵת / לֵץ; qvod ipsum manet ante ה, & ו, alibi verò in (-) transit v.gr. מֵתוּ / מַתְנוּ [γ] (-) scil. בַּז / טַח; qvod ipsum communem servat anomaliam v.g. בָּזוּ / בַּזְתָּ. (52) Verbum בּוֹשׁ sub præformativis Futuri Kal assumit (..)

 v.g.

v. g. אֲבוּשׁ. (53) Participium præsens interdum zeratum, rarò hholatum invenitur. (54) Totum Niphal in (וֹ) exit. (55) In 2. & 4. Conjugatione cautè discernenda sunt geminantia & ע״ע. (56) Characteristica Hiphil freqventer, maximè in Imperativo, perit v. g. בִּין pro הָבִין / רִיבוֹתָ pro הָרִיבוֹתָ (57) Allegatum verbum בּוֹשׁ sub charactere Hiphil seligit (וֹ) v. g. הוֹבִישׁ. (58) Difficillimum est, discernere in Hophal verba Geminantia, פ״י & ע״ע.

§. VI.

Circa Verba LAMED HE (59) [qvorum cynosura גָּלָה *revelavit*] notes

I. Esse terminationem (60) in

[a] ה֫ (61) omnium Præteritorum v. gr. נִגְלָה / גָּלָה

[b] ה֣ (62) omnium Futurorum & Participiorum (63) v. g. אֶגְלֶה / גֶּלֶה

[c] ה֥ (64) omnium Imperativorum v. g. גְּלֵה

[d] וֹת omnium Infinitivorum constructorum (65) v. g. גְּלוֹת

II. ה non-schevandum, crescente voce, vel

(a) ab-

[a] abjici (66) [tertiâ Præter. fœm. Singul. exceptâ, ubi in ת (67) abit] v. g. גָּלוּ *contra* גָּלְתָה

[b] mutari in א ו י mobiles (68), rarò י qvieſcentem v. g. חָסָוּ / נִכְאוּ / מִטַּחֲוִי

III. ה ſchevandum compenſari per (י) (69), præcedente

[a] (.) in Præterito Kal v. g. גָּלִיתָ

[b] (..) vel (.) (70) in reliqvis Præteritis v. g. הִגְלִיתִי

[c] (·̈·) in Imperativis & Futuris v. gr. תִּגְלִינָה

(59) Verba, qvorum ה finale mappikatum eſt, Perfectis accenſentur v. g. גָּבַהּ *excelluit*, גָּבְהוּ / גָּבְהָה &c. Sic כָּמַהּ *concupivit*, נָגַהּ *ſplenduit*, תָּמַהּ *admiratus eſt*, & qvadriliterum הִתְמַהְמַהּ *cunctatus eſt*: Ultimam tamen Futuri formant in יָנָה v. g. יִתְגַּבְּהִינָה Ezech. 16, 50. Cæterùm verba לה cum ſubſeqventibus לא freqventiſſimè permiſcentur, ac vice versâ. (60) Terminatio hîc perſonas non-creſcentes tangit. (61) Pro ה, ex mutuo ſymboliſmo ſæpè eſt א. (62) ה in Futuro (..) præmittens Chaldaiſmum olet v. g. תַּעֲשֶׂה. (63) Participia identidem terminantur in ה.., exceptô Kal Præterito, qvod ה ſuum in י vertit v. gr. גָּלוּי. (64) Unicum

רַבֵּרְ Jud. 9, 29. pro (..) in Imperativo ſubſtituit (·.). (65) Conſtructos Infinitivos appellamus, qvibus vel præfixæ ſunt literæ בְּכָלַם, vel ſuffixæ terminationes Pronominũ poſſeſſivorum. Qvem extra caſum Infin: modò in וֹת, modò in (ה) aut ה.. exeunt v. g. עֲשֹׂה & עֲשׂוֹת / גְּלֹרְ. Speciale eſt הַרְבֵּה Gen. 3, 16, 22. (66) Abjectio ה non ſchevandi fit cum puncto præcedaneo. (67) ה in ת abiens alterum ה afformativum generis non rarò abſorbet v.g. עָשְׂתְ pro עָשְׂתָרְ. (68) Radix שְׁחָרְ in Hithpäel ante ה interponit ו mobile, qvod poſteà in 3. ſing. maſc. Futuri, abjectô ה, ἀνομάλως qviescit v.g. יִשְׁתַּחוּ / הִשְׁתַּחֲוָה. (69) Verbum שָׁלָה compenſat ה ſchevandum per ו v.g. שְׁלַוּתִי: Pauca alia per א v.g. רָצִאתִי / תִּקְרָאנָה. (70) In reliqvis Præteritis uſus (..) freqventior eſt præ (.)

§. VII.

Verba LAMED ALEPH (71) [qvorum regula מָצָא *invenit*] reqvirunt pro

I. (-) & (ו) [exclusô Infinitivô Kal (72) & Püal] ultimæ ſyllabæ non-creſcentis (73)
(·) v. g. מָצָא / אֶמְצָא *contra* מָצוֹא / מְצֹא

II. (:) ſub א analogicè ponendo
[a] (·) (74) in Præterito Kal v.g. מָצָאתִי
[b] (..) (75) in cæteris Præteritis v. gr. נִמְצָאתְ
[c] (·:)

[c] (∴) in Futuris & Imperativis v. gr. תִּמְצֶאנָה

III. ֶ ֶת Participiorum ֵאת vel ֶאת (76) v. g. מוֹצֵאת & מוֹצֶאת pro מוֹצֶאת

(71) Excludant è numero Qviescentium verba לא qvotqvot velint, nos nunqvam excludemus. Convenientia enim, qvam pluribus cum לה vicibus agnoscunt, aut parum affert roboris, aut verba לה eâdem facilitate extrudenda jubet. Interim notetur, א sæpiùs apocopari v. g. אָבִי / מֵבִי pro אָבִיא / מֵבִיא. (72) Forma Infinitivi Kal pathahhata locum hîc nullum obtinet. Obtinet autem nonnunqvam forma verborum לה v. g. מְלֹאת. (73) Qvamprimùm vox in א ָ / י. & ו crescit, statim (ָ) analogicè in (:) corripitur v. g. מָצְאָה. Singularissima sunt נִפְלָאת & נִפְלָאתָה pro נִפְלָאָה &c. (74) Radices Zeratæ pro (ָ) accersunt (..) pristinum v. g. מָלֵאתָ ex מָלֵא. Rarò apparet י ex forma τῶν לה v. g. כָּלִאתִי (75) Huc spectat illud טֵאטֵאתִיהָ Es. 14, 23. (76) Specialissimum est שֶׁיֹּצֵא pro שֶׁיֹּצְאָה Eccles. 10, 15.

§. VIII.

Verba DUPLICITER IMPERFECTA

(77) utramq; observant analogiam (78) v. g. הִכָּה ex נָכָה / הוֹצֵאתִי ex יָצָא / בָּאתָ ex בּוֹא

(77) Du-

(77) Dupliciter imperfecta ſemper habent ultimam ה aut א & primam vel א, י aut נ; vel mediam ו. Hinc כָּהָה / לָהָה / נָהָה imitantur verba ל״ה, non Geminantia Ajin. (78) Utraqve analogia in tantum attenditur, in qvantum, ut attendatur, permittitur.

CAPUT VII.

De PARTICULIS.

§. I.

PARTICULÆ (1) abſolvunt *Voces Indeclinabiles*, ſuntq; vel *Separatæ*, uſu diſcendæ (2); vel *Inſeparabiles* (3), nominibus mnemonicis מֹשֶׁה וְכָלֵב comprehenſæ.

(1) Qvoniam Ebræi Caſibus, Conjunctivô, Optativô &c. deſtituuntur, hinc nomine Particularum venire omnia ſic dicta Adverbia, Præpoſitiones, Interjectiones, Conjunctiones &c. ſuprà c.2. §.4. n.9. p.26. commemoravimus. (2) Recenſere Particulas ſeparatas munus eſt non Grammatici, ſed Lexicographi. (3) Ad inſeparabiles Particulas non incommodè trahuntur expletivæ מוֹ / פִּי / דֵּי v.g. בְּדֵי *in*, כְּפִי *juxta*, לְמוֹ *ad* &c. Cæterùm licet Particularum ſeparabilium ſignificatus ex Lexicis atqve uſu itidem diſcendus ſit, imprimis cùm integræ ſæpius hæq; graviſſimæ Philologico-Theologicæ controverſiæ ex iis decidantur; eum nihilominus ob freqventiſſimam uſurpationem, ſic breviter adumbratam damus: מ *A*, item *De*, *Ex*, *Præ*, *Pro*, *Præter*, *Ante*, &c. ש *Ut*, *Qvod*, *Qvia*, *Qvando* &c. ה *An*, *Num*, *Nonne*, *Itane* &c. ו com-

ו communissimè notat *Et*, item *Sed*, *Autem*, *Tamen*, *Etiam*, *Quamvis*, *Propterea*, *Praterea*, *Quum*, *Quantum*, *Sic*, *Nempe* &c. כ *Sicut*, item *Tam*, *Quàm*, *Cum*, *Tum*, *Postquam*, *Secundùm*, *Juxta*, *Circiter* &c. ל *Ad*, item *Super*, *Contra*, *Ergà*, *Inter*, *Apud* &c. ב *In*, item *Cum*, *Per*, *Propter* &c.

§. II.

Harum *quatuor posteriores* [ו(4), כ(5), ל(6), ב(7)] præfiguntur cum

[a] (:) ordinariè v.g. דָּבָר / וְדָבָר

[b] (־) ante Tonum (8) v.g. לָמִים

(4) ו, quod ab initio Librorum, Capitum & Sententiarum aliquando videtur πλεονάζειν, omnes vocales, exceptis (ִ), (ֵ) hhatuph & Kibbuz, ex observatione Eliana tolerare potest. Unde sub ו in ואני &c. est (־). (5) כ in significatione similitudinis interdum iteratur, v. gr. כְּקָטוֹן כְּגָדוֹל *uti parvum, ita magnum*. (6) ל in tribus, scilicet לְבַד / לְאַט / לְאַם prostheticum dici svevit. (7) ב locum & subjectum in qvo, ut & tempus atqve qvalitatem qvamcunqve infert. (8) Tonum hîc monstrant voces monosyllabæ & bisyllabæ penacutæ v.g. לְעַם / לְבַטַח

§. III.

Solum ו præter hæc schurekatur ante Labiales (9) & schevatas non-gutturales (10) v.g. וּמֶלֶךְ / וּלְמֶלֶךְ / *contra* וְאַרְמָה

(9) ו ante ſimile in ſacris cum (וּ) non reperitur, ante reliqvas verò Labiales vocum aut monoſyllabarum, aut disſyllabarum Milel & ad (וּ) & ad (וֹ) ſuſcipiendum aptum eſt v. gr. וּמֶלֶךְ & וָמֶלֶךְ. (10) A ſchevatis literis (qvarum ſcheva qvieſcens eſſe debet) excipitur Jod, itemq; ה ac ח verborum הָיָה & חָיָה v. gr. וְהָיִיתֶם / וְיָלָלָה

§. IV.

Idem ו, qvoties Converſivum (11) fit, ſchevatur in Præteritis, & pathahhatur in Futuris cum Dageſch, efficiens eô caſu ſæpiùs (12)

[a] Toni ablationem (13) in verbis conſonâ mobili (14) finitis v. g. וַיֵּשֶׁב

[b] Apocopen (15) in ל״ה v. g. וַיִּשְׁבְּ

[c] Metatheſin vocalium in הָיָה & חָיָה (16) v. gr. וַיֶּהִי

(11) Præter copulandi uſum, mutat cum inſigni elegantia ſignificationem Præteriti in Futuri, ſi qvidem Futurum; & hujus in Præteriti, ſi Præteritum aut nihil præceſſerit. (12) Situm penes unumqvemqve eſt, velitne tonum, ubi poteſt, ob converſivum ו, reducere, an minus. (13) ו ad præformativam Futuri א poſitum tonum non retrahit v. g. וָאוֹלֵךְ. Cæterum vitioſitatis arguendum, qvod qvædam Bibliorum exemplaria, in ple-

plerisqve capitum Jobi initiis, Silluk vocis וַיֹּאמַר ad penultimam collocant. (14) Verba לֹא nativam tonô sedem relinqvunt. (15) Apocope (qvæ & nonnunqvam negligitur, & nonnunqvam sine Vav conversivo, adeoqve simul in Imperativis Piel, Hiphil & Hithpãel instituitur) contingit vel simpliciter, vel (∴) penultimæ ad primam remissô, præformativâq; aut vocalem debitam retinente, aut pro eadem (..) in Kal, & (∴) vel (-) [qvod imitatur in Kal וַיַּרְא] in Hiphil sublegante v. g. וַתֶּמֶס / וַתֵּרֶם / וַיִּקֶשׁ. Specialiter observes [a] Apocopen qvoqve inducere voculam אַל. [b] Tria verba כָּהָה / לָהָה & נָהָה post Apocopen secundam mappikant v. g. וַתֵּלַהּ *& furebat.* [c] Similiter tria, locô Apocopes, terminantur in י. v. gr. וַתִּזְנִי / אַל תֶּמְחִי & תֶּשִׁי. (16) Prima persona verborum horum Metathesin patiens, transpositum (:) in (∴) & (∴) in (.) transmutat v. g. אֱהִי *ero.*

§. V.

Priorum *priores* (מ & שׁ) præponuntur seqvente Dagesch, illud per (.) (17); hoc per (∴) (18) v. g. שֶׁדָּבָר / מִדָּבָר

(17) מ nomini יְהוָֹה junctum (..) amat, Dagesch ipsius ex מִן compensativô neglecto v. g. מֵיהוָֹה & מֵיהוָֹה (18) שׁ eundem præfigendi modum, etiam ante gutturalem, cum decurtato pronomine Relativo agno-

ſcens rarò (-), bis (:) & ſemel duntaxat (ׄ) ſublegat.

§. VI.

Priorum *poſterior* (ה) communiùs hhatephpathahhatur (19) v.g. הֲדָבָר

(19) ה ante Gutturalem imprimis kamezatam ſegolatur, ante non-kamezatam nudè pathahhatur, imò ante ſerviles כֶּלֶב & alibi pathahhatum ſimul dageſchatur v.g. הַלְּבֵן / הַאַתָּה / הֶאָכֹנִי.

PARS

PARS POSTERIOR
De
SYNTAXI.

CAPUT I.
De
SYNTAXI NOMINUM.

§. I.

VOces *conjunguntur* (1) more utplurimùm Latinô ſive Græcô, exceptis, qvæ ſeqvuntur (2), excipiendis.

(1) Diſting. inter neceſſariam Lingvæ S. τάξιν; & ejusdem ἐυταξίαν. Hanc idiotiſmorum ſcriptores expendunt; illam nos ſcrutamur. (2) Qvæ hîc non ſeqvuntur, vel tanqvam nota ſupponimus; vel tanqvam minùs neceſſaria omittimus.

§. II.

Subſtantivum (3) Subſtantivo junctum (4) parit REGIMEN (5), mutando (6) in

I. Ultima

[a] (ָ), non ſeqvente א, in (-) (7) v. gr. גּוֹרָל *contra* צָבָא

[b] (ָ) idem in nominibus אָב / אָח & חֹתֵם in (-ֵ) (8) ſubſeqvente (י) v. g. אֲבִי

[c] (ַ), maximè (9) præcedente (ָ) in (-) v. g. עֲדַת

[d] (ַ) ante ה (10) in (ַ) (11) v. g. מִקְוֶה

[e] ה fœmin. in ת (12) v. g. עֶצֶת

[f] ־ִים / ־ֵי (13) & ־ַי in (ַי) v. g. מַלְכֵי / רַגְלֵי / יְהֵי.

II. Penultima

[a] (ָ) in (ֹ) (14) v. g. דְּבַר

[b] (ַ) ante (ָ) itidem in (ֹ) v. g. לְבַב

III. Ultima & Penultima ſimul

[a] (ַ) cum prævio (-) in (ַ) v. g. בַּיִת

[b] (ַ) ſub ו (15), præeunte (ָ) in (וֹ) v. gr. מוֹרָת

[c] ה

[e] ה ָ ָ & ה ֵ ֵ nominum מ vel ת initiali auctorum (16) in ֶ ֶ ת v.g. מַמְשֶׁלֶת / תּוֹכַחַת

(3) Substantivum se ipsum vel aliud ejusdem notionis regens auxesin indicat v.g. הַבְלֵי שָׁוְא *vanitates vanitatis*. (4) Rectio Substantivorum freqventer per plures voces seriatim extenditur v.g. אֵלֶּה יְמֵי שְׁמֵי חַיֵּי אַבְרָהָם *illi sunt dies annorum vitæ Abrahami*. Deinde posteriori substantivo sæpiùs præfiguntur particulæ tam separatæ אֵל / אֵת / עַל; qvàm inseparatæ בלם. (5) Regimen & status constructus retrocurrunt. (6) Subindè vox in Regimine ponenda omnem mutationem respuit, sensu, adinstar Latinorum *Fructus*, *Ensis*, *Acies*, utramqve faciente paginam. (7) Duæ dictiones חָלָב & הָבָל pro (-) ἀνομάλως (..) substituunt v.g. הֲבֵל הֲבָלִים. (8) Hhateph-pathahhatio horum nominum fit ad confusionem cum forma suffixorum evitandam. (9) In vocibus מַרְבֵּץ / מִזְבֵּחַ / מַהֲלֵךְ &c. (..), absente licet (ָ), pathahhatur. (10) Tò פֶּה constructè facit פִּי / שֶׂה constr. שֵׂי. (11) Rarissimè (∴) immutatum relinqvitur. (12) ה in ת mutatum (ָ) præcedens freqventer retinet. (13) Numeralia שְׁנַיִם & שְׁתַּיִם compositionem cum τῷ עָשָׂר & עֶשְׂרֵה ingredientia, ם abjiciendum, factô tamen regimine, nonnunqvam retinent v.g. שְׁנֵים עָשָׂר *duodecim*. (14) Aliqvàm multa ex Defectivis & Qviescentibus nata (ָ) penultimum

timum retinent. Qvorsum & spectant אַבְרִים / בַּקָּשָׁה / פְּרָשִׁים / תּוֹשָׁבִים / מוֹרְשִׁים &c. (15) Vox עוֹר constructa occurrit עוֹר. (16) Eandem mutationem subeunt qvædam nuda v. g. עִטָּרַת; nisi peculiarem qvis formam hisce nominibus ascribere velit.

§. III.

Substantivum (17) Adjectivo junctum (18) [nisi subintelligatur *Est* aut *Sunt*] præcedit (19) v. gr. אִישׁ רָע *Vir impius*, *contra* רָע אִישׁ *impius (est) vir.*

(17) Substantiva imitantur Pronomina & Participia v. gr. בַּיָּמִים הָהֵם *in diebus illis.* (18) Tantùm abest, ut dictiones גֹּדֶל & רַב pro Adjectivis, ut potiùs pro Substantivis habeamus. (19) Ratio videtur esse, qvod τὸ τί prius sit τῷ ποῖος, Subjectum prius Adjuncto. Cæterùm contrariô Germani delectantur, dicentes v. g. Unser Vater / non Vater Unser &c.

§. IV.

Numeralia à duobus ad decem (20) regunt numeratum in Plurali, cætera ferè (21) in Singulari v. g. חֲמֵשׁ שָׁנִים *qvinq; anni*, חֲמִשִּׁים שָׁנָה *qvinqvaginta anni.*

(20) Si-

(20) Simile qvid in Germanica Lingva cum voce Mann conſpicitur, dico enim drey / vier ꝛc. Männer / contra dreyßig / vierꝛig ꝛc. Mann. (21) Numeralia dualia & pluralia numeratum præcedunt, ſingularia nunc præ- nunc ſuc- cedunt.

§. V.

Adjectiva ſæpiùs periphraſticè fiunt ex Nominibus (22), Verbis (23) atqve Particulis (24) v. g. מִזְמוֹר לְתוֹדִיר *Pſalmus mnemonevticus.*

(22) Duorum Subſtantivorum modò prius, modò poſterius adjectivaſcit v. gr. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines viri*, i. e. *beatus vir*, אִישׁ דָּמִים *vir ſangvinum* i. e. *ſangvinolentus.* (23) Ex verbis Infinitivi ad adjectiva circumſcribenda conducunt. (24) Particulæ Adjectivorum periphraſi ſervientes numerantur ex inſeparatis cumprimis בלם, ex ſeparatis, qvæ aliàs Adverbia vocantur.

CAPUT II.

De SYNTAXI PRONOMINUM.

§. I.

PRonomina Perſonalia haud rarò ſtant pro verbo ſubſtantivo (1) v. g. כֻּלָּנוּ בְנֵי אִישׁ אֶחָד נַחְנוּ כֵּנִים אֲנַחְנוּ *omnes nos filii unius viri ſumus, probi ſumus.*

(1) Cum Pronomina personalia antecedunt, ellipsis verbi substantivi concipienda est v. gr. אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת *hæ (sunt) generationes.*

§. II.

Demonstrativi (2) repetitio (3) distributionem notat v. g. קָרָא זֶה אֶל־זֶה *clamabat alter ad alterum.*

(2) Demonstrativum Dativi casûs freqventer cum emphasi πλεονάζει. (3) Demonstrativum modò explicitè, idq; communiùs, modò implicitè repetitur.

§. III.

Relativum (4) אֲשֶׁר (5) casu obliqvô efferendum notas hujus Particulis (6) communicat v. g. אֲשֶׁר עָלָיו ad qvem.

(4) Duplicis relativi positio etiam in usu est. (5) Τὸ אֲשֶׁר cum particula antecedens suum, sed subintelligendum, non rarò includit. (6) Particulæ ferè perpetuò post se pleonasmum affixi trahunt.

§. IV.

Interrogativa (7) in constructione præcedentia in recto; seqventia, in obliqvo casu significant v. gr. מִי אַתָּה בְנִי *qvis tu, fili mi? contra* לְמִי

לְמִי אַתָּה וּלְמִי אֵלֶּה לְפָנֶיךָ *cujus es, & cujus sunt ista ante te?*

(7) Interrogativa jam limitatò, jam illimitatò, præter ordinariam qværendi vim, negant.

CAPUT III.

De SYNTAXI VERBI.

§. I.

VErbum Nomini respondet genere (1) & Numero (2) v. gr. אָמְרָה אִשָּׁה *dixit mulier.*

(1) Interdum masculinum jungitur fœminino, laudis & excellentiæ; & contra Fœmininum masculino, ignominiæ causâ. (2) Cum verbum discrepat numero, distributio notatur.

§. II.

Præsens (3) communiter beneficiô Participii & Pronominis personalis; Conjunctivus beneficiô Futuri; Optativus beneficiô Particularum לוּ & מִי circumscribitur v. gr. פֹּקֵד אָנֹכִי *visito*, מִי יִפְקֹד *utinam visitet!*

(3) Ad Actum continuum indicandum venit pro Præsenti vel Præteritum vel Futurum.

§. III.

Verbum finitum regit alterum in Infinitivo (4), mediante Lamed (5) v. g. לֹא אוּכַל לָקוּם *non possum surgere.*

(4) Infinitivus qvandoqve resolvitur in Præteritum, Futurum vel Participium v. g. וַיָּחֶל וַיִּטַּע *incepit plantare.* (5) Lamed freqventissimè negligitur.

§. IV.

Infinitivus proprio suo finito præpositus intendit, postpositus continuat (6) v. gr. הָלֹךְ תֵּלַכְתָּ *citissimè ivisti*, תֵּלַכְתָּ הָלֹךְ *indesinenter ivisti.*

(6) Si locutio affirmativa est, efficaciùs affirmat; si negativa, vehementiùs negat. Negatio verò tum vel præ- vel interponitur.

§. V.

In rebus certò eventuris subindè ponitur (7) Præteritum pro Futuro; in contingentibus autem modò Præteritum, modò Futurum pro Præ-

Præsenti v. g. יֶלֶד יֻלַּד לָנוּ *puer nascetur nobis*, אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל *tunc canebat Israël.*

(7) Enallage Temporum & aliàs satis usitatissima est.

§. VI.

Verba Affectuum certas trahunt particulas (8) v. gr. דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ *adhæret anima mea tibi.*

(8) Particulæ huc facientes potissimum sunt אֶל / לְ / בְּ / תַּחַת / עִם / מִן / בֵּין / אַחֲרֵי / אֵצֶל / אֵת usu discendæ.

§. VII.

Ellipsis (9) Verbi Substantivi (10) frequentissima est v. gr. חֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם *Tenebræ (erant) super faciem abyssi.*

(9) Ellipsin verbi substantivi sæpiùs Pronomina supplent.

(10) Verbum substantivum eleganter præpositionem לְ adsciscit v. g. הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב *ipse erit caput, & tu cauda.*

CAPUT IV.

De

SYNTAXI PARTICULARUM.

§. I.

PArticulæ nullos casus (1) regunt v. g. עַל־גַּג *super tectum* pro עַל־אֶת־גַּג

(1) Patet hinc, cur Præpositiones vocentur Particulæ.

§. II.

Particulæ לֹא & אֵין (2) voci כֹּל additæ universalem negationem efficiunt (3) v. gr. לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלַאכְתּוֹ *non facies quicquam.*

(2) Idem nonnunqvam imitatur בְּלִתִּי. (3) Analogicè huc referuntur negativæ voculis עַד־מְאוֹד additæ v. gr. אַל *ne derelinqvas me*, עַד־מְאוֹד *neqvaqvam*.

§. III.

לֹא (4) omnibus temporibus, Imperativô exceptô; אֵין (5) Participio tantùm; אַל (6) &

& בֶּן Futuro solùm; בְּלִי / בְּלִתִּי & בַּל (7) Præterito & Futuro jungitur v. gr. לֹא שָׁעָה *non aspexit*, תֶּבֶן אֵין נִתָּן *palea nulla est data*, אַל תִּירָא *ne timeas.*

(4) לֹא Participiis & Nominibus Pronomine demonstrativo gaudentibus appositum, de certo aliqvo & individuo negat. (5) אֵין negat generaliter de tota aliqva & certâ specie. (6) אַל deprecantis vel dehortantis, rarò negantis est. (7) בְּלִתִּי ab initio subinde ל adsciscit, Infinitivo tùm cumprimis seqvente.

§. IV.

Negatio contrarii (8) vehementissimè affirmat v. g. דֶּרֶךְ לֹא טוֹב *via pessima.*

(8) Particulæ negativæ habent sæpiùs vim στερητικὴν v. gr. לֹא עָז *infirmus.*

§. V.

Particulæ inseparabiles בַּכֹּל (9) Infinitivis præfixæ gerundia (10) constituunt.

(9) Eædem particulæ non modò sæpè abundant; sed etiam adjectiones syllabicas דִּי / פִּי / מִן assumunt v. gr. לְפִי / בְּדִי / מִדִּי / כְּמוֹ. (10) Gerundium in DO format כ ב & מ, in DUM & DI ל.

§. VI. In-

§. VI.

Interrogatio ſine negatione negat, cum negatione affirmat (11) v. g. הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ *an volens volo*, i. e. nolo. הֲלֹא *annon peccavi?* i. e. omninò peccavi.

(11) Interrogatio qvandoqve, ſenſu manente, abeſt v. gr. אַתָּה *num tu es filius meus?*

אאס

ERRATA benevolè ſic corrigantur.

PAg. 7. *lin.* 21. עִיר *lege* עִיר *p.* 9. *l.* 7. *à fin. lege* pariter. *p.* 11. *l.* 7. *pro* g *pone* h. *p.* 19. *lin. penult.* duplici *ultimo loco deleatur.* *p.* 30. *l.* 4. *à fine lege* הַחֹשֶׁךְ *p.* 31. *l. ult. pro* c *pone* a. *p.* 36. *l.* 19. *lege* hhatephkamezhhatuphatas. *p.* 40. *l. pen. adde* עָב, *& loco* יָתֵר *lege* יָתֵד. *p.* 47. *l.* 8. *pro* אוּא *lege* הוּא *l.* 11. *lege* אֹתוֹ. *p.* 50. *l.* 10. *lege* Caſum. *p.* 55. *l.* 7. *lege* ad hæc. *p.* 56. *l. antep. lege* כֶּן *p.* 57. *l.* 4. *à fine lege* Perſonarum. *lin. antep. lege* tertiam. *p.* 58. *l.* 14. *lege* פְּקָדַתְךָ *l.* 17. *lege* פְּקַדְתִּיהוּ *p.* 59. *l.* 15. *lege* פֹּקֵד *p.* 61. *l. antep. lege* מִצְרַיְמָה *p.* 62. *l.* 1. *adde* p. 45. *l.* 20. *lege* §. 4. oſtenſum eſt p. 25. *p.* 66. *l.* 22. *lege formale.* *l.* 23. *lege* tondent. *l penult. lege* ſubſtituens. *p.* 70. *l.* 2. *præteritorum* 2. *M. ſing. ponatur* תָּ ַ *& 1. C. plural.* נוּ ַ *p.* 76. *l.* 4. *lege* תִּנְדֹּף *l.* 21. conqvirere. *p.* 77. *Infin. hoph. l. pen.* הוּסֵב. *p.* 78. *l.* 10. poſtponenda. *p.* 86. *l.* 7. *lege* Gen. 3, 16. c. 22, 17. *p.* 88. *l.* 7. *à fine lege* inſeparabilium.

(o)

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn791667650/phys_0116
DFG

rmas Imperativorum (78) & Fu-
ım pathahhatas kamezari v. gr.
audite me, יִשְׁאָלוּנִי *rogabunt me.*

Suffixa נִי / ךָ / וֹ & הָ in Futu-
) ſæpè inſeri נ ſchevatum (80)
אֶתְקָנֶּךָּ *evellam te*, יִמְצָאוּנָהּ *inveni-*
n.

vos Verborum Lamed He eligere
m conſtructam v.g. לַעֲשׂוֹתוֹ *ad fa-*
m illud.

pia, qvæ aliàs ſeqvuntur affixio-
Nominum (81), in Fœmininis ſo-
ıb forma ת־ Suffixa adſciſcere
פֹּקְדָם *viſitans eos*, ex פֹּקֵד / יוֹלַדְתְּךָ
s te, ex יוֹלֶדֶת.

ıs Niphal & verba intranſitiva haud rarò Suf-
ve gaudent, ſubintellectâ hîc expoſitione com-
Particulas בְּ / לְ / מִן / עִם / אֵל / עַל. (68)
æ prima & ſecunda ſuffixis ſimilibus uteren-
ɔroca fieret ſignificatio, תְּ Hithpaël propria.
ımen rariùs obtingat, ſenſus qvadrans per Da-
ncipiendus eſt v. g. עֲשִׂיתָנִי *feci mihi.* (69)
a perſona non abhorreat à ſuffixis ſimilibus,
eſt, qvod hujus perſonæ ſuffixa nunqvam in